

Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΔΟ
Τμήμα Λογιστικής

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Σπουδαστής:
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ

Εισηγήτρια:
κα. ΜΕΛΙΔΩΝΗ ΜΑΡΙΑ

ΠΑΤΡΑ 2004

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	6141
----------------------	------

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο σχηματισμός ομίλου εταιρειών που δραστηριοποιούνται σε όλο το φάσμα της οικονομικής ζωής είναι φαινόμενο σύνηθες και γνωστό διεθνώς. Μεγάλα οικονομικά ιδρύματα, τράπεζες και βεβαίως μεγάλες επιχειρήσεις αποτελούν κατά κύριο λόγο τους αντιπροσώπους αυτής της πρακτικής.

Στην περίπτωση αυτή ο σκοπός της δημιουργίας ομίλου επιχειρήσεων είναι επιχειρηματικός, όπου η μητρική επιχείρηση αποκτά συμμετοχές ή άλλου είδους επιρροές σε άλλες επιχειρήσεις ή δημιουργεί η ίδια θυγατρικές επιχειρήσεις για την εξυπηρέτηση διαφόρων επιχειρηματικών σκοπών της.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι τραπεζικοί όμιλοι που συχνά σχηματίζονται από εταιρείες ειδικευμένες σε αντικείμενα συμπληρωματικά τόσο με το μητρικό ίδρυμα όσο και μεταξύ τους, ώστε να καλύπτουν το συνολικό φάσμα των οικονομικών προϊόντων και να παρέχουν ολοκληρωμένες υπηρεσίες προς τους πελάτες τους. Έτσι οι τραπεζικοί όμιλοι δραστηριοποιούνται σε προσφορά οικονομικών υπηρεσιών όπως ασφάλειες, εταιρείες Factoring&Leasing, επενδύσεων και πολλές άλλες.

Μπορεί όμως ο σκοπός της δημιουργίας του ομίλου να μην είναι επιχειρηματικός αλλά χρηματοοικονομικός. Σε αυτή τη περίπτωση μια επιχείρηση αποκτά συμμετοχές στο κεφάλαιο άλλων επιχειρήσεων, αποβλέποντας αποκλειστικά σε μια επικερδή μακροπρόθεσμη επένδυση των κεφαλαίων της.

Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι εταιρείες του ομίλου πραγματοποιούν καθημερινά διάφορες οικονομικές πράξεις είτε μεταξύ τους, είτε με τρίτους εκτός ομίλου.

Οι πράξεις που γίνονται μεταξύ των εταιρειών του ομίλου επηρεάζουν τους ισολογισμούς και τους λογαριασμούς αποτελεσμάτων χρήσεως των εταιρειών αυτών, με αποτέλεσμα η μεμονωμένη δημοσίευση των ετησίων οικονομικών καταστάσεων να μην παρουσιάζει τη σωστή χρηματοοικονομική θέση των επιχειρήσεων αυτών.

Για να αντιμετωπιστεί η ανεπαρκής πληροφόρηση που παρέχουν οι μεμονωμένες οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών του ομίλου, τα

διάφορα κράτη νομοθέτησαν διατάξεις για τη σύνταξη ενιαίων οικονομικών καταστάσεων του ομίλου, σαν οι εταιρείες του ομίλου να αποτελούν μια και μόνη επιχείρηση.

Οι ενιαίες οικονομικές καταστάσεις του ομίλου καταρτίζονται με ενοποίηση των επιμέρους ετησίων οικονομικών καταστάσεων των εταιρειών που περιλαμβάνονται στον όμιλο. Γι' αυτό ονομάζονται και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν ισολογισμό, αποτελέσματα χρήσεως και προσάρτημα.

Βασική αρχή συντάξεως των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων είναι ότι απαλείφονται οι μεταξύ των εταιρειών του ομίλου οικονομικές πράξεις και συναλλαγές.

Αποτέλεσμα αυτής της βασικής αρχής είναι ότι οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν πλέον την πραγματική περιουσία του ομίλου καθώς επίσης και τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τις συναλλαγές με τους εκτός ομίλου τρίτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ-ΣΥΝΔΕΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΜΕΡΟΣ 1^ο

(ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις)

Α) Γενικά

Η κατάρτιση ενοποιημένων λογιστικών καταστάσεων αφορά την πληρέστερη πληροφόρηση για την οικονομική θέση των εταιρειών του ομίλου, δεν απαλλάσσει όμως την καθεμία απ' αυτές να καταρτίζει τις ατομικές λογιστικές καταστάσεις της. Η ενοποίηση αναφέρεται στην παρουσίαση των λογαριασμών των ενοποιούμενων μονάδων και δεν αποτελεί εναλλακτική λύση παρακολούθησης των λογαριασμών των επιμέρους εταιρειών.

Την ευθύνη για την κατάρτιση και δημοσίευση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων την έχει η μητρική εταιρεία, στην οποία πρέπει να παρέχονται όλες οι απαραίτητες πληροφορίες. Για την διαδικασία της ενοποίησης δεν απαιτούνται ειδικά, ξεχωριστά λογιστικά βιβλία αλλά ένα αθεώρητο βιβλίο εγγραφών ενοποίησης και ειδικά φύλλα εργασίας. Οι εγγραφές ενοποίησης διενεργούνται παράλληλα με τις ατομικές κάθε μονάδος και δεν καταχωρούνται ούτε στο ημερολόγιο, ούτε μεταφέρονται στο καθολικό της μητρικής.

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με το νόμο Ν. 2190 /20 περιλαμβάνουν τις εξής καταστάσεις:

- I. Ισολογισμό
- II. Κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως
- III. Κατάσταση διάθεσης κερδών
- IV. Προσάρτημα

Δεν απαιτείται ενοποιημένη κατάσταση χρηματοοικονομικών μεταβολών ενώ οι παραπάνω καταστάσεις συνοδεύονται και από την έκθεση ορκωτών λογιστών.

B) Νομικό πλαίσιο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων και δημοσιότητα αυτών

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία μια επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να συντάσσει και να δημοσιεύει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις όταν έχει τη δυνατότητα άσκησης κυριαρχικής επιρροής στη διοίκηση ή τη λειτουργία επιχειρήσεων οι οποίες μαζί της αποτελούν όμιλο «συνδεμένων επιχειρήσεων» και μια τουλάχιστον εξ' όλων έχει τη μορφή Α.Ε, Ε.Π.Ε, Ε.Ε και επιπλέον πληρούν κατά την τελευταία χρήση δύο εκ των κάτωθι κριτηρίων, α) αν δεν είναι εισηγμένες σε χρηματιστήριο κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και β) όταν είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο:

A) περίπτωση:

A) σύνολο των στοιχείων του ενεργητικού των ατομικών ισολογισμών 1.250.000 Ευρώ

B) σύνολο καθαρού κύκλου εργασιών 2.500.000 Ευρώ, και

Γ) μέσος συνολικός αριθμός προσωπικού 500 άτομα.

B) περίπτωση:

A) σύνολο Ισολογισμού 500.000 Ευρώ

B) καθαρό κύκλο εργασιών 1.000.000 Ευρώ

Γ) μέσος όρος προσωπικού που απασχολήθηκε μέσα στη χρήση 250 άτομα

Τα όρια αυτά είναι δυνατό να αυξομειώνονται σύμφωνα με τις αποφάσεις του Υπουργείου Εμπορίου. Ωστόσο υποχρεωτική είναι η δημοσίευση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων μαζί με το πιστοποιητικό ελέγχου ορκωτών λογιστών σύμφωνα με τις προβλέψεις του Ν.2190/20.

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, δηλαδή ο ενοποιημένος ισολογισμός, ο ενοποιημένος λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσης, το ενοποιημένο προσάρτημα καθώς και η ενοποιημένη έκθεση διαχείρισης εγκρίνονται από το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης που τις κατάρτισε και θεωρούνται από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που

δεσμεύουν την επιχείρηση που τις καταρτίζει καθώς και από τον υπεύθυνο κατάρτισης. Συνήθως υπογράφονται από τα ίδια πρόσωπα που υπογράφουν και τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, και συγκεκριμένα από τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου, τον διευθύνων σύμβουλο, και το διευθυντή του λογιστηρίου.

Η κατάρτιση θα πρέπει να έχει τελειώσει πενήντα (50) ημέρες πριν από τη τακτική συνέλευση των μετόχων ή εταίρων της επιχείρησης που τις κατάρτισε αφού θα πρέπει πρώτα να έχει τεθεί η ενοποιημένη έκθεση διαχείρισης υπόψη των ελεγκτών τριάντα (30) ημέρες πριν την υποβολή της σε δημοσιότητα. Η δημοσιότητα των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων μαζί με το πιστοποιητικό ελέγχου γίνεται τουλάχιστον είκοσι (20) ημέρες πριν τη τακτική γενική συνέλευση των μετόχων. Αντίθετα με τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, οι ενοποιημένες δεν δημοσιεύονται σε στις οικονομικές ή πολιτικές εφημερίδες. Δημοσιεύονται όμως μαζί με το πιστοποιητικό ελέγχου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως δέκα (10) ημέρες πριν τη τακτική γενική συνέλευση των μετόχων ή εταίρων. Οποιοσδήποτε μέτοχος, εταίρος ή τρίτος έχει δικαίωμα να λάβει γνώση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για αυτό είκοσι (20) ημέρες πριν τη τακτική συνέλευση των μετόχων ή εταίρων δημοσιεύεται σε μια πολιτική εφημερίδα με ευρεία κυκλοφορία σχετική ανακοίνωση που αναφέρει πως είναι δυνατή η χορήγηση αντιγράφων των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Πρέπει να σημειωθεί ότι κατόπι του ελέγχου από τον ορκωτό λογιστή η οποιαδήποτε μεταβολή στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, τις καθιστά αυτομάτως άκυρες και τέλος, σύμφωνα με τα άρθρα του Ν.2190/1920 δεν προβλέπεται έγκριση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων από τη γενική συνέλευση των μετόχων ή εταίρων.

Γ) Στάδια ενοποίησης

Μια ενοποίηση έχει σαν σκοπό την αντικατάσταση του λογαριασμού «Συμμετοχές» στον ισολογισμό της μητρικής με την ανάλυση όλων των περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής που ελέγχονται άμεσα μέσα από την εν λόγω συμμετοχή, και στο παθητικό την εμφάνιση όλων των πηγών του ενοποιημένου ενεργητικού συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων προς τρίτους και των δυο μονάδων καθώς και των δικαιωμάτων μειοψηφίας.

Με τον όρο ενοποίηση εννοούμε την κατάρτιση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων και της ενοποιημένης έκθεσης διαχείρισης,

για να πραγματοποιηθεί όμως ενοποίηση πρέπει να συντελεστούν οι εξής βασικές διαδικασίες:

1. Άθροιση των επιμέρους κονδυλίων των ενοποιούμενων εταιρειών για κάθε λογαριασμό του ισολογισμού και της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης.
2. Απάλειψη του υπολοίπου του λογαριασμού «συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις» στα βιβλία της μητρικής εταιρείας που αφορά κάθε μια θυγατρική που ενοποιείται και ταυτόχρονη απάλειψη της καθαρής θέσης της ενοποιούμενης θυγατρικής. Τα υπόλοιπα των κονδυλίων που χρησιμοποιούνται είναι αυτά που υπήρχαν κατά την έναρξη της κλειόμενης χρήσης. Αν υπάρχει και συμμετοχή θυγατρικής σε άλλη απαλείφεται και αυτή.
3. Υπολογισμός των δικαιωμάτων της μειοψηφίας στην καθαρή θέση κάθε ενοποιούμενης θυγατρικής.
4. υπολογισμός των διαφορών ενοποίησης.
5. Απόσβεση της χρεωστικής διαφοράς ενοποίησης εφάπαξ ή ισόποσα εντός πέντε χρήσεων
6. Υπολογισμός των δικαιωμάτων της μειοψηφίας στην αύξηση της καθαρής θέσεως και απομόνωση τους στο παθητικό.
7. Άθροιση των αποτελεσμάτων των δυο μονάδων που απομένουν μετά την αφαίρεση των μεταξύ τους συναλλαγών για να προκύψει το συνολικό αποτέλεσμα αυτών.
8. Σύνταξη πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων
9. Σύνταξη κατάστασης πηγών και χρήσεων κεφαλαίων

Δ) Πότε παύει η υποχρέωση για σύνταξη ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

Με βάση τα άρθρα του Ν. 2190/1920 η επιχείρηση που πληροί τα κριτήρια και καταρτίζει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, εξακολουθεί να έχει αυτή την υποχρέωση και για την αμέσως επόμενη εταιρική χρήση ακόμα και στην περίπτωση που τα αριθμητικά όρια των ενοποιούμενων οικονομικών καταστάσεων δεν υπερβαίνουν τα αριθμητικά όρια των δύο από τα τρία κριτήρια.

παράδειγμα : Από τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των ενοποιούμενων επιχειρήσεων και πριν την απάλειψη των ενδοεταιρικών συναλλαγών προκύπτουν τα εξής στοιχεία:

Επιχειρήσεις ομίλου	Στοιχεία ετήσιων οικ. Καταστάσεων χρήσεως 2001			Στοιχεία ετήσιων οικ. Καταστάσεων 2002		
	Ενεργητικό	Κύκλος εργασιών	προσωπικό	ενεργητικό	Κύκλος εργασιών	προσωπικό
Μητρική Μ	800.000	1.700.000	150 άτομα	680.000	1.075.000	130 άτομα
Θυγατρική Θ1	280.000	480.000	20 άτομα	210.000	415.000	15 άτομα
Θυγατρική Θ2	205.000	350.000	10 άτομα	180.000	310.000	5 άτομα
Σύνολο	1.285.000	2.530.000	180 άτομα	1.070.000	1.800.000	150 άτομα

Η μητρική ανώνυμη εταιρεία είχε την υποχρέωση μέχρι και τη χρήση 2001 να καταρτίζει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του ομίλου επειδή δυο από τα τρία κριτήρια ήταν μεγαλύτερα από τα αριθμητικά όρια που ορίζει ο νόμος 2190/1920. Στην συνέχεια όπως φαίνεται είναι μικρότερα, εν τούτοις η μητρική ανώνυμη εταιρεία έχει υποχρέωση να συντάξει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις για τις χρήσεις 2001 και 2002. Αντιθέτως, για τη χρήση 2003 η μητρική ανώνυμη δεν έχει υποχρέωση να συντάξει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Ε) Αδυναμίες των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Σε αυτό το σημείο θα ήταν σκόπιμο να αναφέρουμε τις αδυναμίες που παρουσιάζουν οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις:

- i. Οι ενοποιημένες καταστάσεις δεν αποκαλύπτουν τους πραγματικούς δεσμούς που υπάρχουν μεταξύ των ενοποιημένων μονάδων.
- ii. Δεν αποκαλύπτεται το ύψος των ενδοεταιρικών συναλλαγών.
- iii. Οι συγχωνευόμενοι λογαριασμοί μπορεί να μην είναι πάντα συγκρίσιμοι.
- iv. Δεν διακρίνεται η οικονομική θέση των επιμέρους μονάδων
- v. Οι αριθμοδείκτες που προκύπτουν αποτελούν μέσους όρους των αντιστοίχων μεγεθών των ενοποιημένων μονάδων.
- vi. Στις ενοποιημένες καταστάσεις εντοπίζεται ορισμένες φορές αλλοίωση στα μεγέθη των ιδίων κεφαλαίων και των υποχρεώσεων του ομίλου.

ΜΕΡΟΣ 2^ο

(συνδεμένες επιχειρήσεις)

A) Σχέση Μητρικής προς θυγατρική

Σύμφωνα με το νόμο Ν.2190/20 συνδεμένες επιχειρήσεις ονομάζονται εκείνες που μεταξύ τους υπάρχει σχέση μητρικής επιχείρησης προς θυγατρική. Σχέση μητρικής επιχείρησης προς θυγατρική υπάρχει όταν η μητρική καλύπτει μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Να έχει την πλειοψηφία του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου μιας άλλης επιχείρησης, έστω και αν η πλειοψηφία αυτή σχηματίζεται ύστερα από συνυπολογισμό των τίτλων και δικαιωμάτων που κατέχονται από τρίτους για λογαριασμό της μητρικής επιχείρησης.
- Ελέγχει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου μιας άλλης επιχείρησης ύστερα από συμφωνία με άλλους μετόχους ή εταίρους της επιχείρησης αυτής
- Συμμετέχει στο κεφάλαιο μιας άλλης επιχείρησης και έχει το δικαίωμα, είτε άμεσα, είτε μέσω τρίτων, να παύει την πλειοψηφία των μελών των οργάνων διοίκησης της επιχείρησης αυτής.
- Ασκει δεσπόζουσα επιρροή σε μια άλλη επιχείρηση. Δεσπόζουσα επιρροή υπάρχει όταν η μητρική επιχείρηση διαθέτει, άμεσα ή έμμεσα, δηλαδή μέσω τρίτων που ενεργούν για λογαριασμό της επιχείρησης αυτής, τουλάχιστον όμως το 20% του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου της θυγατρικής και, ταυτόχρονα, ασκει κυριαρχική επιρροή στη διοίκηση ή τη λειτουργία της τελευταίας.

Για να προσδιορίσουμε τα ποσοστά των μετοχών που κατέχει η μητρική πρέπει να αφαιρέσουμε κατά τη διάταξη του νόμου, τις μετοχές που κατέχονται για λογαριασμό άλλου προσώπου, εκτός της θυγατρικής ή της μητρικής, όπως επίσης τις μετοχές ή μερίδια που έχει η μητρική στην διάθεση της για ασφάλεια δανείων ή για εγγύηση. Το μέρος της καθαρής περιουσίας και των καθαρών κερδών των θυγατρικών που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση, αντιστοιχούν όμως στους εκτός ομίλου μετόχους, ονομάζονται δικαιώματα μειοψηφίας.

Για να θεωρείται μια επιχείρηση θυγατρική μιας μητρικής πρέπει να ελέγχεται άμεσα με ένα από τους παραπάνω τρόπους που αναλύσαμε,

από μια ή περισσότερες μητρικές. Σε περιπτώσεις που η θυγατρική έχει δική της θυγατρική ή θυγατρικές, τότε αυτές ονομάζονται, υποθυγατρικές ή έμμεσες θυγατρικές και είναι θυγατρικές και της επικεφαλής μητρικής επιχείρησης. Όταν αναφερόμαστε σε δεσπύζουσα επιρροή της μητρικής προς τη θυγατρική πρέπει η μητρική να κατέχει το 20% τουλάχιστον του κεφαλαίου της θυγατρικής και να ασκεί κυριαρχική επιρροή στη διοίκηση ή τη λειτουργία της θυγατρικής. Αυτό συμβαίνει συνήθως με δυο τρόπους:

- Με την εκπροσώπηση της μητρικής στο διοικητικό συμβούλιο της θυγατρικής
- Η συμμετοχή της μητρικής στη διαδικασία καθορισμού της πολιτικής της θυγατρικής επιχείρησης με μεταξύ τους συναλλαγές, με ανταλλαγή διοικητικού προσωπικού ή ακόμη και με παροχή τεχνικών πληροφοριών που μπορεί να παρέχει η μητρική.

Παραδείγματα:

1^ο

ΜΗΤΡΙΚΗ (Α)

ΘΥΓΑΤΡΙΚΗ (Β)

Α

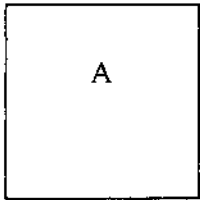
Μέτοχοι	%	Ανάλυση μετοχών	
Α	55	45	Μετά ψήφου
		10	Άνευ ψήφου
Λοιποί	45	Μετά ψήφου	

Οι άνω επιχειρήσεις (Α και Β) είναι συνδεδεμένες επειδή υπάρχει σχέση μητρικής επιχείρησης προς θυγατρική, αφού η Α συμμετέχει στο κεφάλαιο της Β με ποσοστό 55%, δηλαδή μεγαλύτερο του 50%. Εάν υποθέσουμε ότι το μετοχικό κεφάλαιο της Β διαιρείται σε 10.000 μετοχές των 10 ευρώ/μετοχή τότε η συμμετοχή της Α στη Β (5.500*10ευρώ/μετοχή=) 55.000 Ευρώ θα καταχωρηθεί στα βιβλία της Α στο λογαριασμό 18.00.00

2^{ον}

ΜΗΤΡΙΚΗ (Α)

ΘΥΓΑΤΡΙΚΗ (Β)

Μέτοχοι	%	Ανάλυση μετοχών	
Α	47	45	Μετά ψήφου
		2	Άνευ ψήφου
Λοιποί	53	43	Μετά ψήφου
		10	Άνευ ψήφου

Οι άνω επιχειρήσεις (Α και Β) είναι συνδεδεμένες επειδή υπάρχει σχέση μητρικής επιχείρησης προς θυγατρική, αφού η Α έχει την πλειοψηφία (51,13%) των δικαιωμάτων ψήφου της Β. Εάν υποθέσουμε ότι το μετοχικό κεφάλαιο της Β διαιρείται σε 10.000 μετοχές των 10 Ευρώ, τότε η συμμετοχή της Α στη Β (4700*10 ευρώ/μετοχή=) 47.000 Ευρώ θα καταχωρηθεί στα βιβλία της Α στο λογαριασμό 18.00.00

Β) Άλλες επιχειρήσεις που θεωρούνται συνδεδεμένες

Πέρα από τις επιχειρήσεις που υπάρχει άμεση σχέση μητρικής προς θυγατρική και περιλαμβάνονται στην έννοια των συνδεδεμένων επιχειρήσεων, θεωρούνται ως συνδεδεμένες και οι υποθυγατρικές ή έμμεσες θυγατρικές της μητρικής επιχείρησης. Τέλος συνδεδεμένες επιχειρήσεις αποτελούν εκείνες που έχουν τεθεί υπό ενιαία διεύθυνση κατόπιν συμβάσεως που έχει συναφθεί μεταξύ των επιχειρήσεων ή σύμφωνα με τους όρους του καταστατικού που τις διέπει και ακόμη εκείνες που κατά πλειοψηφία έχουν τα ίδια άτομα στην στελέχωση των διοικητικών, διαχειριστικών και εποπτικών οργάνων τους.

Παράδειγμα:

A

Η Α συμμετέχει στο κεφάλαιο της Β με ποσοστό 60%

B

η Α συμμετέχει στο κεφάλαιο της Γ με ποσοστό 55%

Η Β συμμετέχει στο κεφάλαιο της Δ με ποσοστό 50,1%

Γ

Δ

Οι επιχειρήσεις Γ και Δ είναι συνδεδεμένες και μεταξύ τους, αλλά και μεταξύ των Α και Β

ΜΕΡΟΣ 3^ο

(Μορφές και διάκριση συμμετοχών)

A) Διάκριση συμμετοχών

Η πρώτη και βασική διάκριση που πρέπει να πραγματοποιηθεί είναι μεταξύ χρεογράφων που ανήκουν στο κυκλοφορούν ενεργητικό της επιχείρησης, και παρακολουθούνται στο λογαριασμό 34 «Χρεόγραφα» του Ε.Γ.Λ.Σ., και των δικαιωμάτων συμμετοχής στο κεφάλαιο άλλων επιχειρήσεων οποιασδήποτε νομικής μορφής, και παρακολουθούνται στους υπολογαριασμούς του πρωτοβάθμιου λογαριασμού 18 «Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις» του Ε.Γ.Λ.Σ. Για να καταχωρούνται στο πάγιο ενεργητικό της επιχείρησης θα πρέπει να συντρέχουν οι δυο προϋποθέσεις:

- 1) Τα δικαιώματα συμμετοχής να αντιπροσωπεύουν ποσοστό 10% του κεφαλαίου των επιχειρήσεων στις οποίες συμμετέχουν και
- 2) Αποκτούνται με σκοπό τη διαρκή κατοχή τους.

Πέρα όμως από αυτή την διάκριση πρέπει να προχωρήσουμε σε μια ακόμα. Οι συμμετοχές στο κεφάλαιο άλλων επιχειρήσεων χωρίζονται σε δυο μεγάλες κατηγορίες:

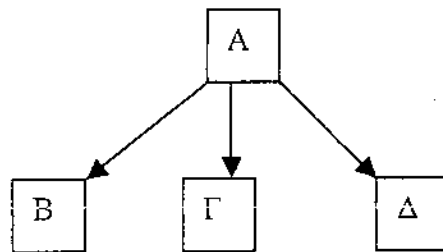
1. Σε συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις, που παρακολουθούνται στον λογαριασμό 18.00 του Ε.Γ.Λ.Σ.
2. Σε συμμετοχές σε μη συνδεδεμένες επιχειρήσεις, που παρακολουθούνται στον λογαριασμό 18.01 του Ε.Γ.Λ.Σ.

Εδώ ο Ν.2190/1920 ορίζει πως οι συμμετοχές, οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις καθώς και οι μετοχές της εταιρείας που κατέχονται από την ίδια, καταχωρούνται μόνο στους λογαριασμούς που έχουν προβλεφτεί.

B) Μορφές συμμετοχών

Η πιο απλή μορφή η οποία δικαιολογεί σύνταξη ενοποιημένου ισολογισμού είναι όταν η μητρική επιχείρηση κατέχει το σύνολο του κεφαλαίου της θυγατρικής ή ποσοστό του κεφαλαίου πάνω από το 50%. στην πράξη όμως συναντάμε και πιο σύνθετες μορφές συμμετοχής, ορισμένες από αυτές είναι οι παρακάτω:

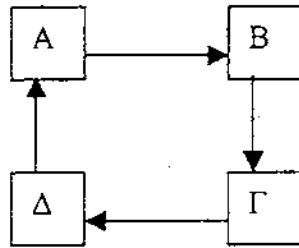
- ❖ Συμμετοχή πολλαπλή ή παράλληλη, όταν π.χ. η μητρική επιχείρηση Α ελέγχει παράλληλα τις θυγατρικές επιχειρήσεις Β, Γ και Δ κατέχοντας την πλειοψηφία των μετοχών του κεφαλαίου τους.

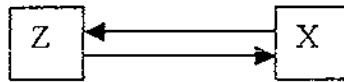
- ❖ Συμμετοχή αλυσοειδής ή κάθετη. Όταν π.χ. η μητρική επιχείρηση Α, συμμετέχει στην Β με ποσοστό 80%, η Β συμμετέχει στην Γ με ποσοστό 70% και η Γ συμμετέχει στην Δ με ποσοστό 65%. Έτσι η Α ελέγχει τη Γ μέσω της Β και τη Δ μέσω των Β και Γ.

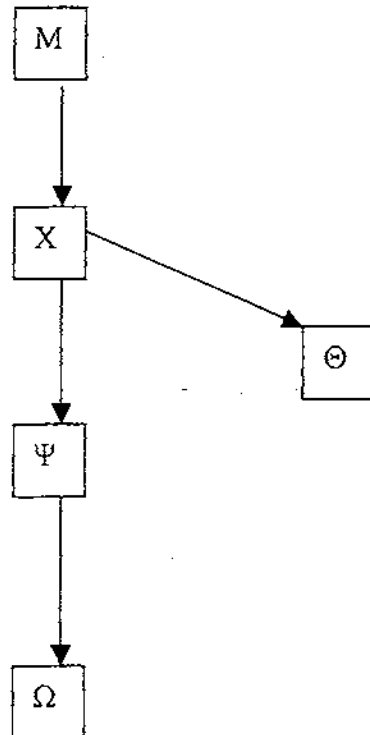
- ❖ Κυκλική συμμετοχή ή κλειστού κυκλώματος. Όταν η A συμμετέχει στη B, η B συμμετέχει στη Γ, η Γ στη Δ και η Δ στην A.

- ❖ Αμοιβαίας συμμετοχής. Όταν η Z συμμετέχει στην X και η X στην Z.

- ❖ Σύνθετη μορφή συμμετοχής, όταν έχουμε συνδυασμό των παραπάνω περιπτώσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΠΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΕΞΑΙΡΟΥΜΕΝΕΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Γενικά

Σύμφωνα με τον ελληνικό νόμο Ν.2190/1920 κάθε επιχείρηση που είναι μητρική υποχρεούται να καταρτίζει ενοποιημένους λογαριασμούς και ενοποιημένη έκθεση διαχείρισης. Είναι φυσικό όμως, όπως σε κάθε νόμο υπάρχουν εξαιρέσεις και απαλλαγές, να υφίστανται και στον συγκεκριμένο και να χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής από τον κάθε άμεσα ενδιαφερόμενο. Τις περιπτώσεις αυτές προσεγγίζουμε με την παρακάτω ανάλυση. Κρίνεται αναγκαίο σε αυτό το σημείο να επεξηγηθούν κάποιοι όροι που θα χρησιμοποιηθούν στην συνέχεια για την ανάγκη της αναλύσεως. Έτσι με τον όρο ,όμιλο επιχειρήσεων, αναφερόμαστε στην επικεφαλής μητρική και όλες τις άμεσες ή έμμεσες θυγατρικές της. Επίσης οι επιχειρήσεις που μολονότι δεν συνδέονται μεταξύ τους με σχέση μητρικής-θυγατρικής και έχουν τεθεί υπό ενιαία διεύθυνση ή τα άτομα που απαρτίζουν τα εποπτικά, διαχειριστικά ή διοικητικά όργανα τους είναι κατά πλειοψηφία ίδια με εκείνα της μητρικής. Σημαντικό είναι να επεξηγηθεί και ο όρος του καθαρού κύκλου εργασιών. Ο καθαρός κύκλος εργασιών περιλαμβάνει τα έσοδα που πραγματοποίησε η επιχείρηση από την πώληση προϊόντων ή από την παροχή υπηρεσιών, μειωμένα με τις εκπτώσεις πωλήσεων που έχει χορηγήσει η επιχείρηση, και με τους φόρους και τέλη που εισέπραξε υπέρ τρίτων ή δημόσιου.

ΜΕΡΟΣ 1^ο

(απαλλασσόμενες επιχειρήσεις)

Βάσει της ελληνικής νομοθεσίας απαλλάσσονται πρώτα απ' όλα οι μητρικές ανώνυμες επιχειρήσεις αμοιβαίων κεφαλαίων και επενδύσεων χαρτοφυλακίου που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για τις οποίες τις ονομάσαμε μητρικές. Έτσι δεν είναι οι υποχρεωμένες να συντάξουν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις οι μητρικές που κατά την διάρκεια της χρήσης δεν είχαν άμεση ή έμμεση ανάμειξη στη διοίκηση της θυγατρικής και ταυτόχρονα έκαναν χρήση του δικαιώματος ψήφου για την εκλογή και διορισμό κάποιου μέλους στην διοίκηση, διαχείριση ή εποπτεία της θυγατρικής επιχείρησης. Αυτό δεν ισχύει μόνο για την τρέχουσα χρήση αλλά και για τις προηγούμενες πέντε. Δικαιολογείται η χρήση του δικαιώματος όμως, χωρίς να αναιρείται η απαλλαγή, σε περίπτωση που ήταν αναγκαία για την λειτουργία του διοικητικού, διαχειριστικού ή εποπτικού οργάνου με την προϋπόθεση ότι κανένας μέτοχος ή εταίρος με πλειοψηφία δικαιωμάτων ψήφου στην μητρική δεν συμμετέχει στα εποπτικά, διοικητικά ή διαχειριστικά όργανα της θυγατρικής και τα διορισθέντα μέλη της θυγατρικής λειτούργησαν χωρίς καμία ανάμειξη και άσκηση επιρροής από την μητρική επιχείρηση. Τα ανωτέρω ισχύουν σε συνδυασμό με την περίπτωση που η μητρική επιχείρηση έχει χορηγήσει δάνεια μόνο σε επιχειρήσεις που έχει συμμετοχή, σε διαφορετική περίπτωση θα πρέπει τα δάνεια να έχουν αποπληρωθεί μέχρι το τέλος της προηγούμενης χρήσης. Όταν εξακριβωθεί ότι ισχύουν οι παραπάνω προϋποθέσεις τότε παρέχεται το δικαίωμα της απαλλαγής από τον Υπουργό Εμπορίου.

Σε άλλη διάταξη του ο νόμος ορίζει πως απαλλάσσονται επίσης οι επιχειρήσεις εκείνες που δεν πληρούν κάποια συγκεκριμένα όρια κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού τους. Έτσι απαλλάσσονται οι επιχειρήσεις που δεν πληρούν δυο από τα τρία παρακάτω κριτήρια:

- ο Σύνολο ισολογισμού 500.000 Ευρώ,
- ο Καθαρό κύκλο εργασιών 1.000.000 Ευρώ
- ο Μέσος όρος προσωπικού που απασχολήθηκε μέσα στη χρήση, 250 άτομα

Η ανωτέρω διάταξη δεν ισχύει στην περίπτωση που η επιχείρηση είναι εταιρεία και αξιόγραφα εκδόσεων της έχουν εισαχθεί σε χρηματιστήριο αξιών που λειτουργεί σε κράτος της Ε.Ε.

Απαλλακτική της ενοποίησης των οικονομικών καταστάσεων είναι και η περίπτωση κατά την οποία η μητρική επιχείρηση διέπεται από το ελληνικό δίκαιο και ταυτόχρονα είναι η ίδια θυγατρική, κάποιας μητρικής που διέπεται από το δίκαιο κράτους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η περίπτωση αυτή προϋποθέτει πως η μητρική είναι κάτοχος όλων των μετοχών ή μεριδίων της απαλλασσόμενης επιχείρησης ή έστω ποσοστού 90% και οι λοιποί μέτοχοι είναι σύμφωνοι με την απαλλαγή. Παράλληλα προϋποθέτει πως η απαλλασσόμενη επιχείρηση και οι θυγατρικές της ενοποιούνται στις οικονομικές καταστάσεις ενός μεγαλύτερου συνόλου επιχειρήσεων, του οποίου η μητρική διέπεται από το δίκαιο κράτους της Ε.Ε. και ελέγχονται οι οικονομικές καταστάσεις από αλλοδαπό Ορκωτό Ελεγκτή και δημοσιεύονται μεταφρασμένες στην Ελλάδα. Στο ετήσιο προσάρτημα της Ελληνικής επιχειρήσεως πρέπει να δημοσιεύονται ορισμένες πληροφορίες για τα στοιχεία του ενοποιημένου ομίλου όπως η αξία των παγίων, ο καθαρός κύκλος εργασιών, το αποτέλεσμα χρήσης και ο μέσος αριθμός προσωπικού που απασχολήθηκαν κατά τη χρήση. Και σε αυτή τη περίπτωση δεν εφαρμόζεται ο νόμος εάν η επιχείρηση έχει εκδώσει αξιόγραφα που έχει εισάγει σε χρηματιστήριο αξιών χώρας μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πρέπει ακόμα να εξεταστεί η περίπτωση κατά την οποία η μητρική επικεφαλής επιχείρηση δεν διέπεται από τους νόμους κράτους που είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εδώ η ελληνική επιχείρηση απαλλάσσεται όταν η ίδια καθώς και οι θυγατρικές της ενοποιούνται στις οικονομικές καταστάσεις ενός μεγαλύτερου συνόλου επιχειρήσεων, και συγκεκριμένα οι οικονομικές καταστάσεις αυτού του συνόλου επιχειρήσεων καταρτίζονται σύμφωνα με τον παρόντα νόμο ή κατά τρόπο ισοδύναμο με αυτό που καταρτίζονται οι οικονομικές καταστάσεις και επιπλέον να έχουν ελεγχθεί από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που είναι αναγνωρισμένα για τον έλεγχο που ασκούν από το δίκαιο που διέπει τη χώρα στην οποία βρίσκεται η επικεφαλής επιχείρηση.

ΜΕΡΟΣ 2^ο

(εξαιρούμενες επιχειρήσεις)

Πέρα από τις περιπτώσεις που εξετάσαμε παραπάνω, ο νομοθέτης εξαιρεί μερικές ακόμα περιπτώσεις επιχειρήσεων από την υποχρέωση σύνταξης ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων κατά κύριο λόγο επειδή παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές με την μητρική επιχείρηση. Μια περίπτωση εξαίρεσης αναφέρεται σε εκείνες τις θυγατρικές επιχειρήσεις που παρουσιάζουν επουσιώδες ενδιαφέρον προς την ενοποίηση του ομίλου και δεν τηρεί την αρχή της πραγματικής εικόνας των λογιστικών της καταστάσεων. Επίσης εξαιρούνται θυγατρικές επιχειρήσεις οι οποίες δεν συνεργάζονται άμεσα με την μητρική επιχείρηση προς το σκοπό της ενοποίησης. Όταν δηλαδή οι θυγατρικές δεν παρέχουν τις κατάλληλες πληροφορίες που απαιτούνται για την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων, καθώς και όταν η μητρική δεν μπορεί να ασκήσει διοίκηση στην θυγατρική επιχείρηση. Αποτελεί εξαίρεση ακόμη η περίπτωση, κατά την οποία η μητρική επιχείρηση κατέχει τις μετοχές της θυγατρικής με σκοπό την μεταβίβαση τους.

Εξαίρεση ωστόσο επίκειται και όταν μία ή περισσότερες επιχειρήσεις που υπόκεινται σε ενοποίηση έχουν δραστηριότητες τόσο διαφορετικές, ώστε η ενσωμάτωση τους στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις θα ερχόταν σε αντίθεση με την υποχρέωση τους να εμφανίζουν την πραγματική εικόνα της περιουσιακής διάρθρωσης, της χρηματοοικονομικής θέσης, καθώς και των αποτελεσμάτων χρήσης τους. Αποτελεί υποχρέωση των επιχειρήσεων να αναφέρουν και να δικαιολογούν στο ενοποιημένο προσάρτημα τα ανωτέρω. Βέβαια το γεγονός και μόνο ότι οι επιχειρήσεις που είναι προς ενοποίηση έχουν διαφορετικές δραστηριότητες και άλλες μπορεί να είναι εμπορικές, άλλες βιομηχανικές και άλλες παροχής υπηρεσιών, δεν αποτελεί λόγο εφαρμογής της εξαίρεσης.

Τέλος μπορούμε να αναφερθούμε στην εξαίρεση από την σκοπιά της μητρικής επιχείρησης. Υφίσταται λοιπόν εξαίρεση της μητρικής, όταν δεν ασκεί οποιαδήποτε βιομηχανική ή εμπορική δραστηριότητα και κατέχει μετοχές ή μερίδια σε θυγατρική, βάσει κοινής συμφωνίας με μία ή περισσότερες επιχειρήσεις που δεν συμπεριλαμβάνονται στην ενοποίηση. Σε αυτή περίπτωση, οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της μητρικής που δεν συμπεριλαμβάνονται

στην ενοποίηση επισυνάπτονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζονται από τις θυγατρικές με βάση τον παρόντα νόμο. Σε αυτές τις καταστάσεις πρέπει να παρέχονται οι πληροφορίες σε σχέση με το ποσό της διαφοράς μεταξύ των λογιστικών βιβλίων της μητρικής, και του ποσού των ιδίων κεφαλαίων των θυγατρικών που αναλογούν σε συμμετοχές. Υποχρεωτικά πρέπει να αναφέρεται και ο λόγος για τον οποίο δικαιολογείται η εξαίρεση της επιχειρήσεως, καθώς επίσης το ποσό των τυχόν μερισμάτων που εισπράχθηκαν ή είναι απαιτητά και ακόμα το ποσό που αντιστοιχεί στα αδιανέμητα κέρδη ή στις ζημιές που πραγματοποιήθηκαν μετά την ημερομηνία πρώτης εμφάνισης της συμμετοχής στον ισολογισμό της εξαιρούμενης επιχείρησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^Ο

ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΕΤΑΙΡΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΕΝΤΟΣ ΟΜΙΛΟΥ

ΜΕΡΟΣ 1^Ο

(συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις)

Α) Γενικά

Όπως έχει προαναφερθεί, τις συμμετοχές στο κεφάλαιο των άλλων επιχειρήσεων οποιασδήποτε νομικής μορφής τις διακρίνουμε σε δυο κατηγορίες. Στις συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις και σε συμμετοχές σε συγγενείς. Τη δεύτερη κατηγορία θα εξετάσουμε παρακάτω. Οι συγκεκριμένες συμμετοχές που αφορούν συγγενείς επιχειρήσεις παρακολουθούνται στον λογαριασμό 18.01 του Ε.Γ.Λ.Σ. Συγγενής ονομάζεται η επιχείρηση στην οποία η μητρική ασκεί ουσιώδη επιρροή χωρίς να έχει την πλειοψηφία κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου. Η βασική διαφορά μεταξύ ουσιώδους και δεσπόζουσας επιρροής είναι πως στην ουσιώδη, η μητρική συμμετέχει στο κεφάλαιο άλλης επιχείρησης με ποσοστό ίσο ή μεγαλύτερο του 20%. Επομένως εάν η συμμετοχή κυμαίνεται μεταξύ του 20% και 50% του κεφαλαίου της, τότε η επιχείρηση ονομάζεται συγγενής. Για να προσδιοριστεί εάν μια επιχείρηση ασκεί ουσιώδη επιρροή σε μια άλλη, συνυπολογίζουμε τα δικαιώματα και τους τίτλους που κατέχουν τρίτοι για λογαριασμό της θυγατρικής καθώς και τα δικαιώματα ψήφου βάσει των οποίων ασκεί ουσιώδη επιρροή, ύστερα από συμφωνία με άλλους μετόχους. Στην περίπτωση που η συμμετοχή της μητρικής ανέρχεται στο 10% του κεφαλαίου της άλλης επιχείρησης και ταυτόχρονα ασκείται δεσπόζουσα επιρροή, τότε η επιχείρηση ονομάζεται συγγενής.

Β) Σχετική νομοθεσία

Βάσει των άρθρων του σχετικού νόμου 2190/1920 η συγγενής επιχείρηση ενοποιείται σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσεως. Η συμμετοχή εμφανίζεται στον ενοποιημένο ισολογισμό με την λογιστική αξία που προκύπτει. Στην περίπτωση που υπάρχει διαφορά μεταξύ των συμμετοχών της μητρικής και των ιδίων κεφαλαίων της συγγενούς, τότε αυτή εμφανίζεται ιδιαίτερος. Η διαφορά αυτή υπολογίζεται κατά την ημερομηνία στην οποία εφαρμόστηκε για πρώτη φορά η μέθοδος της καθαρής θέσεως. Όταν τα στοιχεία του ενεργητικού ή παθητικού μιας συγγενούς έχουν αποτιμηθεί με διαφορετικές μεθόδους τότε δίνεται η δυνατότητα να αποτιμηθούν εξ αρχής με ίδια μέθοδο. Εάν πάλι δεν συμβεί αυτό, τότε αναφέρεται στο ενοποιημένο προσάρτημα. Η λογιστική αξία της συμμετοχής που περιλαμβάνεται στον ενοποιημένο ισολογισμό, μειώνεται ή αυξάνεται με το ποσό της μεταβολής των ιδίων κεφαλαίων της συγγενούς, που σημειώθηκαν μέσα στη χρήση. Αυτό το ποσό εμφανίζεται σε ιδιαίτερο κονδύλι του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης με τίτλο «κέρδη από συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις» ή «ζημιές από συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις». Ακόμη η λογιστική αξία της συμμετοχής δύναται να μειωθεί με το ποσό των μερισμάτων που αναλογούν σε κάθε συμμετοχή σε συγγενή επιχείρηση. Και στις συγγενής επιχειρήσεις γίνεται απαλοιφή των ενδοεταιρικών συναλλαγών, εφ' όσον η μητρική επιχείρηση έχει την κατάλληλη και ορθή ενημέρωση. Εάν η συγγενής επιχείρηση καταρτίζει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, τότε η συμμετοχή της μητρικής συμψηφίζεται με τα ίδια κεφάλαια της συγγενούς. Υφίσταται και εδώ η περίπτωση της εξαίρεσης της συγγενούς επιχείρησης, όταν η συμμετοχή της μητρικής κρίνεται επουσιώδης. Η διαφορά ενοποίησης που απομένει μετά την αναπροσαρμογή των ενοποιημένων ισολογισμών παρακολουθείται στον λογαριασμό «Λοιπές ασώματες ακινητοποιήσεις» και αποσβένεται εφάπαξ ή τμηματικά σε πέντε έτη. Όταν είναι αρνητική, εμφανίζεται στην κατηγορία «Ίδια κεφάλαια».

Γ) Μέθοδοι αποτίμησης

Στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων, οι συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις εμφανίζονται στο κόστος κτήσεως τους. Όταν βέβαια η τρέχουσα τιμή είναι μικρότερη, τότε αποτιμούνται σε αυτή. Η μέθοδος αυτή ονομάζεται «μέθοδος τους κόστους κτήσεως» και εφαρμόζεται υποχρεωτικά στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις. Σε

αντίθεση με τις ετήσιες, οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις αποτιμούνται στην εσωτερική τους λογιστική αξία. Η μέθοδος αυτή ονομάζεται «μέθοδος της καθαρής θέσεως». Σύμφωνα με αυτή τη μέθοδο το αρχικό κόστος κτήσεως των συμμετοχών στο κεφάλαιο άλλων επιχειρήσεων αναπροσαρμόζεται στο τέλος κάθε χρήσεως σύμφωνα με τις αλλαγές που έχουν γίνει στη λογιστική καθαρή θέση της άλλης επιχειρήσεως, με αντίστοιχη χρέωση ή πίστωση των αποτελεσμάτων χρήσης συνυπολογίζοντας τα μερίσματα πληρωτέα, που θα αφαιρεθούν στην επόμενη χρήση όταν εισπραχθούν. Η εμφάνιση της αποτιμήσεως των συμμετοχών στις ενοποιημένες οικονομικές μπορεί να πραγματοποιηθεί σε δυο διαφορετικές ημερομηνίες. Μια κατά την ημερομηνία έναρξης πρώτης χρήσης εμφάνισης συγγενούς επιχείρησης στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και την άλλη, κατά την ημερομηνία λήξης της πρώτης, δεύτερης κ.λ.π. χρήσης ενσωμάτωσης συγγενούς επιχείρησης. Σύμφωνα με την πρώτη περίπτωση, η συμμετοχή εμφανίζεται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις κατά την ημερομηνία έναρξης της πρώτης χρήσης εμφάνισης της συγγενούς στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του ομίλου με την λογιστική της αξία που προκύπτει από την εφαρμογή της μεθόδου κόστους κτήσεως ή αποτιμήσεως των συμμετοχών. Έπειτα η αξία αυτή συγκρίνεται με το ποσό που αναλογεί στο ποσοστό των ιδίων κεφαλαίων που αντιπροσωπεύει η συμμετοχή στη συγγενή επιχείρηση. Όταν προκύψει χρεωστική διαφορά, αυτή κατανέμεται στα περιουσιακά στοιχεία της συγγενούς ή μεταφέρεται στα λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία, είτε εφάπαξ είτε τμηματικά σε πέντε χρήσεις. Σε περίπτωση πιστωτικής διαφοράς δεν γίνεται λογιστική εγγραφή, αλλά αναφέρεται στο προσάρτημα. Όπως έχει προαναφερθεί η αποτίμηση των στοιχείων της συγγενούς πρέπει να έχει γίνει με τις ίδιες μεθόδους που χρησιμοποίησε η μητρική, αλλιώς πραγματοποιείται εκ νέου αποτίμηση. Συνοψίζοντας, για την πρακτική εφαρμογή της μεθόδου, από την αξία αποτιμήσεως της συμμετοχής στη συγγενή επιχείρηση με τη μέθοδο του κόστους κτήσεως, αφαιρούμαι την χρεωστική διαφορά μεταξύ της αξίας και του ποσοστού που αναλογεί των ιδίων κεφαλαίων της συγγενούς που αναλογεί στην συμμετοχή και προκύπτει η αξία αποτιμήσεως συμμετοχής στη συγγενή επιχείρηση κατά την έναρξη εφαρμογής της μεθόδου καθαρής θέσεως. Στη δεύτερη περίπτωση, κατά την ημερομηνία λήξης της πρώτης, δεύτερης χρήσεως κ.λ.π., η ανωτέρω λογιστική αξία αυξάνεται ή μειώνεται ανάλογα με τις μεταβολές που θα σημειωθούν στα ίδια κεφάλαια της συγγενούς μέσα στη χρήση. Εκεί θα συμπεριλαμβάνονται τα μερίσματα πληρωτέα που αναλογούν στη μητρική επιχείρηση. Στην επόμενη χρήση αυτά τα μερίσματα θα λογισθούν ως έσοδα της μητρικής και θα μειώσουν τα νέα ίδια κεφάλαια. Πρέπει να σημειωθεί πως όταν γίνεται η εφαρμογή των ομοιόμορφων μεθόδων αποτίμησης, όταν

δηλαδή η συγγενής έχει εφαρμόσει διαφορετική μέθοδο αποτίμησης και τότε αποτιμούνται εκ νέου τα στοιχεία της με την μέθοδο της μητρικής, προκύπτει πως στα αποθέματα της συγγενούς επιχειρήσεως δεν θα ληφθεί υπ' όψιν το ποσό που αναφέρουν οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της, αλλά το αναπροσαρμοσμένο ποσό που θα έχει προκύψει λόγω ομοιομορφοποίησης των μεθόδων.

Δ) Μεταβολές στο ποσοστό συμμετοχής του ομίλου στη συγγενή επιχείρηση

Είναι σύννηθες φαινόμενο η μητρική επιχείρηση να μεταβάλλει το ποσοστό συμμετοχής στην συγγενή επιχείρηση με αύξηση ή ακόμα και μείωση, ωστόσο μέσα στα για να χαρακτηρίζεται η επιχείρηση ακόμη συγγενής. Η αύξηση του ποσοστού συμμετοχής μπορεί να πραγματοποιηθεί με αγορά από τη μητρική πρόσθετου πακέτου των μετοχών που βρίσκονται σε κυκλοφορία, τις οποίες κατέχουν μέτοχοι που δεν ανήκουν στο συγκεκριμένο όμιλο επιχειρήσεων. Ένας άλλος τρόπος αύξησης πραγματοποιείται όταν παραιτούνται μέρος ή ακόμα και το σύνολο των εκτός ομίλου μετόχων από το σχετικό δικαίωμα. Με την αγορά ποσοστού ιδίων κεφαλαίων που κατέχουν τρίτοι εκτός ομίλου, η μητρική επιχείρηση κατορθώνει να αυξήσει τη συμμετοχή της. Η συγκεκριμένη αύξηση στη συμμετοχή της συγγενούς δημιουργεί ένα νέο ποσοστό συμμετοχής που είναι διαφορετικό από εκείνο που αρχικά είχε αναγραφεί στην ενοποίηση για πρώτη φορά. Διαφοροποιείται επίσης και η αξία κτήσεως των συμμετοχών. Πλέον στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις η συμμετοχή της μητρικής παρουσιάζεται αλλαγμένη και εμφανίζεται μια νέα διαφορά αποτίμησης, αυτές οι διαφορές καταχωρούνται χωριστά στον ενοποιημένο ισολογισμό ή αναφέρονται στο προσάρτημα με χωριστή μνεία και σημειώνοντας ότι η σχετική συμμετοχή έχει αποτιμηθεί κατά εφαρμογή των διατάξεων του Ν.2190/1920.

Εκτός από αύξηση, η μητρική επιχείρηση μπορεί να κάνει μείωση στο ποσοστό συμμετοχής της, στη συγγενή επιχείρηση. Η μείωση συνήθως γίνεται με πώληση από τη μητρική πακέτου ενός πακέτου μετοχών που βρίσκονται σε κυκλοφορία στους εκτός ομίλου μετόχους ή με αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της συγγενούς στο οποίο δε συμμετέχει η μητρική, συμπερασματικά καταλήγουμε πως για να μειώσει η μητρική το ποσοστό συμμετοχής της, πουλάει ένα ποσοστό κεφαλαίου στους εκτός ομίλου μετόχους. Σε πολλές περιπτώσεις η πώληση αυτή είναι πραγματική, όμως πολλές φορές μεταβιβάζονται ποσοστά της μητρικής

στους εκτός ομίλου μετόχους λόγω μη συμμετοχής στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της συγγενούς επιχείρησης.

Ε) Συγγενής επιχείρηση μετατρέπεται σε θυγατρική

Αφού επέλθει η ημερομηνία της πρώτης εφαρμογής της μεθόδου της καθαρής θέσεως, μπορεί η μητρική να μετατρέψει την συγγενή επιχείρηση σε θυγατρική είτε γιατί απέκτησε την πλειοψηφία των κοινών μετοχών ή μεριδίων, είτε γιατί άσκησε το δικαίωμα της για έλεγχο της συγγενούς. Όταν η συγγενής επιχείρηση μετατραπεί σε θυγατρική, υπόκειται σε πλήρη ενοποίηση. Για να συμβεί αυτό θα πρέπει η θυγατρική πλέον να πληροί κάποιες βασικές αρχές. Έτσι από τη χρονική στιγμή που η συγγενής καθίσταται θυγατρική, η αρχική λογιστική αξία με την οποία εμφανίζονταν οι συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, δεν λαμβάνονται υπ' όψιν. Η αρχική αυτή αξία αντικαθίσταται με την ολική ενσωμάτωση των περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής, λαμβάνοντας υπ' όψιν και των δικαιωμάτων μειοψηφίας. Κατόπιν της μετατροπής δεν αναφέρονται στο προσάρτημα οι πληροφορίες που ανέφερε η μητρική σε σχέση με τις διαφορετικές μεθόδους αποτιμήσεως που είχαν ακολουθηθεί. Ο σχετικός συμψηφισμός μεταξύ της λογιστικής αξίας συμμετοχής και της αναλογίας της μητρικής επί των ιδίων κεφαλαίων της συγγενούς πραγματοποιείται την ημέρα που θα καταστεί η συγγενής, θυγατρική. Σε αυτό το συμψηφισμό δεν λαμβάνονται υπ' όψιν τα κεφάλαια που αντιστοιχούν στο χρονικό διάστημα που η συγγενής επιχείρηση εμφανιζόταν στην ενοποίηση και ακολουθούσαν η μέθοδος της καθαρής θέσεως.

Τέλος οι αρχικές διαφορές αποτίμησης συγγενούς επιχείρησης εξακολουθούν να εμφανίζονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις με τον τρόπο που είχε επιλέξει η μητρική επιχείρηση. Εφόσον θεωρηθεί πως η αρχική διαφορά σχετιζόταν με αφανή αποθεματικά ή από υποτιμήσεις ή υπερτιμήσεις περιουσιακών στοιχείων της συγγενούς, μεταφέρεται από την ημερομηνία που η συγγενής επιχείρηση μετατράπηκε σε θυγατρική και πραγματοποιείται πλήρης ενοποίηση των περιουσιακών στοιχείων. Εάν η χρεωστική διαφορά είχε κριθεί ως θετική υπεραξία και εφαρμοζόταν η μέθοδος της καθαρής θέσεως, αποσβένοντας έτσι ένα μέρος ή το σύνολο, θα πρέπει να συνεχίζεται να λαμβάνεται υπόψη και κατά την πλήρη ενοποίηση των περιουσιακών στοιχείων της συγγενούς επιχείρησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

ΜΕΡΟΣ 1^ο

(διεταιρικές πράξεις)

A) Απαλοιφή ενδοεταιρικών πράξεων

Το θέμα των ενδοεταιρικών πράξεων αποτελεί ένα από τα δύσκολα κομμάτια της ενοποίησης και χρήζει αυξημένης προσοχής και ορθής λογιστικής και οικονομικής αντιμετώπισης από το οικονομικό επιτελείο του ομίλου. Είναι σαφές πως ανάμεσα στις εταιρείες που αποτελούν τον όμιλο, πραγματοποιούνται πολύ συχνά συναλλαγές που μπορεί να είναι από πώληση εμπορευμάτων έως και τη πώληση ενός παγίου. Κατά την ενοποίηση όλες οι εταιρείες του ομίλου αντιμετωπίζονται σαν μια οντότητα ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή. Πράγμα που σημαίνει ότι δεν αναγνωρίζονται κέρδη και ζημιές από την πραγματοποίηση των συναλλαγών, όπως ακριβώς γίνεται και στα εσωτερικά τμήματα μιας εταιρείας όταν διακινούνται προϊόντα ή άλλα περιουσιακά στοιχεία. Προσοχή επίσης χρειάζεται και το θέμα των τιμών, αφού οι τιμές στις ενδοεταιρικές συναλλαγές δεν καθορίζονται με αντικειμενικότητα και δεν είναι συνήθως η τιμές που ισχύουν για τους πελάτες. Το γεγονός αυτό προκαλεί αλλοίωση σε ορισμένα κέρδη και ζημιές που αναγνωρίζονται σε σχέση με ενδοεταιρικές συναλλαγές με αποτέλεσμα να μην έχουν προσδιορισθεί κατά τον ίδιο τρόπο που έχουν προσδιορισθεί αυτές που αφορούν τις εκτός ομίλου οικονομικές μονάδες. Συνοψίζοντας, καταλήγουμε πως τυχόν κέρδη και ζημιές που πραγματοποιούνται από συναλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων που υπάρχουν στην ενοποίηση, και τα οποία περιέχονται στη λογιστική αξία των στοιχείων του ενεργητικού, απαλείφονται από τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις εφόσον υπάρχουν τα απαραίτητα στοιχεία και πληροφορίες για το σκοπό αυτό

Β) Διεταιρικά έξοδα και έσοδα

Όταν πραγματοποιείται μια συναλλαγή μεταξύ δυο οικονομικών μονάδων, σημαίνει πρακτικά για την μια ότι προέκυψε ένα έσοδο και την άλλη ένα αντίστοιχο έξοδο. Αυτή η πράξη της αγοροπωλησίας αντιμετωπίζεται σαν μια εσωτερική διακίνηση μεταξύ των εταιρειών του ομίλου, χωρίς προστιθέμενη αξία που να αντανakλά κέρδος. Για χάρη παραδείγματος εξετάζουμε την περίπτωση που η επικεφαλής μητρική Μ παραχωρεί δάνειο στη θυγατρική της Α αξίας 10.000 Ευρώ. Το έσοδο για την μητρική επιχείρηση προκύπτει από τη χρέωση τόκων που θα γίνει με την πάροδο του χρόνου. Σε αυτή τη περίπτωση το έσοδο και το έξοδο και για τις δυο επιχειρήσεις αλληλοακυρώνεται στον όμιλο αφού και τα δυο κονδύλια πηγάζουν από την ίδια αιτία, και η πράξη δεν αναγνωρίζεται αφού είναι εντός του ομίλου. Ακόμη και στις εμπορικές συναλλαγές των ενδοεταιρικών ομίλων που παρεμβάλλεται και ο ΦΠΑ, αντιμετωπίζονται με παρόμοιο τρόπο. Έτσι ο ΦΠΑ των εσόδων στη μια εταιρία ακόμα και αν αποδοθεί στο κράτος, θα επανακτηθεί πάλι εντός του ομίλου από την άλλη εταιρία σαν ΦΠΑ εξόδων με το ίδιο ποσό. Ο συμψηφισμός όμως του ΦΠΑ που αφορά τις ενδοεταιρικές πράξεις θα προκύψει εμμέσως για τον όμιλο σαν αποτέλεσμα των αντιστοιχών δραστηριοτήτων και καταχωρήσεων στα ατομικά βιβλία των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και όχι μέσω εγγραφών απαλείψεως κατά την ενοποίηση. Πρέπει να σημειωθεί πως κάθε φορά η ενοποίηση θα πρέπει να ξεκινά από τους ατομικούς λογαριασμούς των μονάδων και να απαλείφονται κάθε φορά συνολικά όλες οι επιπτώσεις που έχουν επέλθει από διεταιρικές πράξεις και έχουν παραμείνει στους λογαριασμούς μεταφερόμενα από χρήση σε χρήση.

Γ) Διεταιρικά κέρδη από εντός ομίλου πράξεις

Η περίπτωση μετακινήσεων στοιχείων μιας μονάδας προς κάποια άλλη του ομίλου, χωρίς να επέλθει αλλαγή στην αξία τους, αποτελεί απλή διαδικασία κατά την αντιμετώπιση αφού συνίσταται στην ακύρωση της οφειλής έναντι της αντίστοιχης απαίτησης. Το ίδιο συμβαίνει και όταν η μεταφορά στοιχείων γίνεται με τη μορφή αγοροπωλησίας χωρίς όμως να εμπεριέχεται κέρδος, δηλαδή τα στοιχεία μεταφέρονται με τις τιμές κόστους που εμφανίζονται στους λογαριασμούς τους. Όπως πριν έτσι και εδώ ακυρώνεται το έσοδο από τη μια με το αντίστοιχο έξοδο από την άλλη. Πρόβλημα εμφανίζεται όταν

κατά την αγοροπωλησία μεταξύ των μονάδων του ομίλου μεταβάλλεται η αρχική αξία των στοιχείων που μεταφέρονται, δηλαδή από την πράξη προκύπτει κέρδος ή ζημία. Το πρόβλημα εντοπίζεται σε δυο σημεία, πρώτα απ' όλα προκύπτει αδυναμία στην αντικειμενικότητα λόγω της τιμής που εκτελείται, και κατά δεύτερο λόγο, δεν μπορεί να καταχωρηθεί λογιστικά κέρδος ή ζημία από συναλλαγές επιχειρήσεων εντός ομίλου ούτε και να αναγνωριστεί.

Δ) Πράξεις με γραμμάτια και εμπορεύματα

Όταν μια συνδεδεμένη επιχείρηση με μια άλλη έχει στην κατοχή της ένα γραμμάτιο της άλλης το οποίο και προεξόφλησε, ο όμιλος στον οποίο ανήκουν αυτές οι επιχειρήσεις έχει μια υποχρέωση προς την τράπεζα που έγινε η προεξόφληση, χωρίς να αντισταθμίζεται με αντίστοιχη απαίτηση αφού ο αποδέκτης είναι η επιχείρηση του ομίλου και η οφειλή ακυρώνεται έναντι της απαίτησης. Αυτό που παραμένει είναι η οφειλή έναντι της τράπεζας που προεξόφλησε το γραμμάτιο. Σε αντίθετη περίπτωση που το γραμμάτιο προερχόταν από εκτός ομίλου επιχείρηση, η οφειλή προς την τράπεζα θα καταχωρούταν σε λογαριασμό τάξεως, ή σε λογαριασμό αντίθετο μειώνοντας τα γραμμάτια στο χαρτοφυλάκιο χωρίς αύξηση των υποχρεώσεων.

Διαφορετική είναι η περίπτωση που αφορά τα εμπορεύματα των συνδεδεμένων επιχειρήσεων και τις σχετικές μετακινήσεις αυτών. Τα εμπορεύματα, που έχει αγορασμένα μια επιχείρηση του ομίλου από άλλη εντός ομίλου και μεταπωλούνται μέσα στην ίδια χρήση σε εκτός ομίλου επιχειρήσεις, αποτελούν την εύκολη περίπτωση. Η επέμβαση κατά το στάδιο της ενοποίησης συνίσταται στην απάλειψη της σχετικής συναλλαγή από βιβλία των εντός ομίλου επιχειρήσεων και στον αντιλογισμό του κόστους αγοράς έναντι της πώλησης. Έτσι το κέρδος από τη διαιτηρική πώληση εξουδετερώνεται από το ισόποσο κόστος της αγοράς τους στα βιβλία της αγοράστριας συγγενούς μονάδας και καταλήγει στα αποτελέσματα του ομίλου μόνο η διαφορά μεταξύ κόστους στα βιβλία της πρώτης επιχειρήσεως που αρχικά είχε στην κατοχή της τα εν λόγω εμπορεύματα και της τιμής πώλησης τους στη τρίτη εκτός ομίλου επιχείρηση. Τα πράγματα περιπλέκονται όταν κάποια από τα εμπορεύματα δεν πωληθούν μέσα στη χρήση και βρεθούν αποθέματα της αγοράστριας συγγενούς επιχείρησης στο τέλος της χρήσης. Η λύση δίνεται με την προσαρμογή των αποθεμάτων. Το ποσό κατά το οποίο προσαρμόζονται τα αποθέματα από διαιτηρικές πράξεις αντιστοιχεί πάντα στο μικτό κέρδος που προσθέτει η πωλήτρια εταιρεία

στο συνολικό κόστος γι' αυτήν των εμπορευμάτων που διαθέτει. Η προσαρμογή αφορά τα εμπορεύματα εκείνα που είχαν αγορασθεί από επιχείρηση του ομίλου και συνεχίζουν κατά την απογραφή να βρίσκονται στα αποθέματα της αγοράστριας μονάδας. Βέβαια αυτό εφαρμόζεται για τις εντός ομίλου επιχειρήσεις και δεν επηρεάζεται από το ποια επιχείρηση είναι αγοραστής και ποια ο πωλητής.

Όταν παρατηρείται αλυσιδωτή εντός του ομίλου αγοροπωλησία εμπορευμάτων, τα εμπορεύματα που παραμένουν εντός ομίλου, θα απαλειφθεί από τα αποθέματα της τελευταίας μονάδας ολόκληρη η διαφορά μεταξύ κόστους των εμπορευμάτων στην πρώτη μονάδα και αυτού στα αποθέματα της τελευταίας και επίσης θα απαλειφθεί συνολικά ισόποσο κέρδος από τα αποτελέσματα κάθε εμπλεκόμενης μονάδος ανάλογα με τη διαφορά που αυτή αγόρασε τα εμπορεύματα και του κόστους που η πωλήτρια σ' αυτήν μονάδα τα αγόρασε από την προηγούμενη. Το ίδιο ισχύει και για την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης αν εκεί έχουν μεταφερθεί τα υπόλοιπα όλων των εμπλεκόμενων λογαριασμών και να έχει υπολογισθεί το κόστος πωληθέντων μέσα στο λογαριασμό αντί να έχει γίνει πρώτα ο υπολογισμός του κόστους πωληθέντων και μετά η μεταφορά στο λογαριασμό των αποτελεσμάτων χρήσης.

ΜΕΡΟΣ 2^ο

(Αρχές, κανόνες και νομοθεσία που διέπουν τον τρόπο κατάρτισης ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων)

A) Αρχές και κανόνες ενοποίησης

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο που αποτελείται από τον ενοποιημένο ισολογισμό, τα ενοποιημένα αποτελέσματα χρήσης και το προσάρτημα. Σύμφωνα με τις διατάξεις του σχετικού νόμου θα πρέπει να καταρτίζονται με σαφήνεια και να τηρούν όλες τις σχετικές διατάξεις. Οφείλουν να παρουσιάζουν την πραγματική εικόνα της περιουσιακής διάρθρωσης, της χρηματοοικονομικής θέσης, καθώς και των αποτελεσμάτων χρήσης του συνόλου των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση. Σε περίπτωση που η εφαρμογή του νόμου 2190/1920 δεν είναι αρκετή για τη διαμόρφωση της πραγματικής εικόνας της οικονομικής καταστάσεως των επιχειρήσεων, τότε θα πρέπει να παρέχονται και πρόσθετες πληροφορίες προς τη μητρική επιχείρηση. Βέβαια σε εξαιρετικές περιπτώσεις που οι διατάξεις του νόμου 2190/1920 έρχονται σε αντίθεση με την υποχρέωση της επιχείρησης να εμφανίζει την πραγματική εικόνα, τότε οι διατάξεις παρακάμπτονται προκειμένου να εμφανιστεί η πραγματική εικόνα. Η οποιαδήποτε παρέκκλιση όμως συμβεί θα πρέπει να αναφέρεται στο προσάρτημα, να αιτιολογείται επαρκώς και να παρατίθενται οι σχετικές επιδράσεις της, στην περιουσιακή διάρθρωση των επιχειρήσεων, στη χρηματοοικονομική τους θέση και στα αποτελέσματα χρήσεως που παρουσιάζουν. Όταν κατά την εφαρμογή του νόμου, λαμβάνονται υπόψη οι αναγκαίες προσαρμογές που επιβάλλονται από τις ιδιομορφίες των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων σε σχέση με τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις και σε περίπτωση που λόγω ειδικών περιστάσεων η ενοποίηση των αποθεμάτων απαιτεί δυσανάλογα έξοδα, παρέχεται η δυνατότητα ομαδοποίησης των σχετικών λογαριασμών αποθεμάτων στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

α1) Ενοποιημένο μητρώο παγίων

Όπως είναι ήδη γνωστό μέχρι τώρα, οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν στον όμιλο θα πρέπει να παρουσιάζουν τη σωστή, αληθή

οικονομική και χρηματοοικονομική τους κατάσταση. Ένα από τα σημεία που χρήζουν αυξημένης προσοχής είναι και αυτό του λογαριασμού των παγίων και των αποσβέσεων. Για να αντιμετωπίσουν οι επιχειρήσεις αυτό το πρόβλημα, έχουν στα χέρια τους ένα χρήσιμο εργαλείο που δεν είναι άλλο από το ενοποιημένο μητρώο παγίων. Με την χρήση ενός παραδείγματος θα αναλυθεί πιο κάτω ο τρόπος που χρησιμοποιείται το ενοποιημένο μητρώο παγίων για την λογιστική παρακολούθηση των αναμορφώσεων των προσθέτων αποσβέσεων. Έτσι η επιχείρηση θα πρέπει να τηρεί ενοποιημένο μητρώο παγίων με την παρακάτω γραμμογράφηση από το οποίο λαμβάνει τις εξής πληροφορίες:

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΜΗΤΡΩΟ ΠΑΓΙΩΝ

12. Μηχανήματα-Τεχνικές εγκαταστάσεις-Λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός

12.00 Μηχανήματα

12.00.0 Εργοστασίου

Χρήσεις οικονομικών καταστάσεων		Αξία κτήσεως	Αποσβέσεις ετησίων οικ.καταστάσεων		Διόρθωση ενοπ/νων οικονομικών καταστάσεων	Σύνολο
Ετησίων	Εν/νων		Τακτικές	Πρόσθετες		
1 ^η		100.000	20.000	15.000	(15.000)	35.000
2 ^η			20.000	-		20.000
3 ^η	1 ^η (2000)		20.000	15.000		20.000
4 ^η	2 ^η (2001)		10.000	-		10.000
5 ^η	3 ^η (2002)		-	-		5000
Σύνολα		100.000	70.000	30.000	-	100.000

Λογισμός τακτικών αποσβέσεων 2001. Η ενοποιούμενη επιχείρηση θα πρέπει να ερευνήσει αν κατά την ενοποίηση πρέπει να λογίσει συμπληρωματικές τακτικές αποσβέσεις, ώστε προστιθέμενες αυτές στο ποσό των ετήσιων τακτικών αποσβέσεων, που εμφανίζουν οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, να μας δίνουν το σύνολο των τακτικών αποσβέσεων, τις οποίες η θυγατρική επιχείρηση πρέπει να λογίζει σε κάθε ενοποίηση.

Πιο συγκεκριμένα: σύμφωνα με τα στοιχεία του 'ενοποιημένου μητρώου παγίων', από τις αντιλογισθείσες στη χρήση 2000 πρόσθετες αποσβέσεις

€15.000, ποσό €10.000 πρέπει να βαρύνει ως συμπληρωματική τακτική απόσβεση τη χρήση 2001, και το υπόλοιπο €5.000 πρέπει να βαρύνει ως συμπληρωματική τακτική απόσβεση τη χρήση 2002.

Ως εκ τούτου, κατά τη δεύτερη χρήση ενοποίησης (2001) πρέπει εκτός από τις τακτικές αποσβέσεις €10.000, που έχει λογίσει η θυγατρική Θ για την κατάρτιση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, να λογισθούν και συμπληρωματικές αποσβέσεις €10.000 ώστε το σύνολο των αποσβέσεων των μηχανημάτων να ισούται με το ποσό των τακτικών αποσβέσεων €20.000

B) Ολική ενοποίηση και προσδιορισμός διαφορών ενοποίησης και δικαιωμάτων μειοψηφίας

Σύμφωνα με την αρχή της ολικής ενοποίησης, τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση ενσωματώνονται ακέραια στον ενοποιημένο ισολογισμό ανεξάρτητα από το ποσοστό συμμετοχής της μητρικής στη θυγατρική, κάτι ανάλογο συμβαίνει και με τα έσοδα και έξοδα. Και αυτά που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση ενσωματώνονται ακέραια στον ενοποιημένο λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης.

Για να προσδιορίσουμε τις διαφορές ενοποίησης ακολουθούμε την διαδικασία του αρχικού συμψηφισμού. Έτσι, συμψηφίζονται οι λογιστικές αξίες των μετοχών ή μεριδίων στο κεφάλαιο των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση με το ποσό των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων αυτών. Το οποίο αναλογεί στα μερίδια αυτά ή τις μετοχές. Γίνεται δηλαδή απάλειψη της συμμετοχής της μητρικής στα ίδια κεφάλαια της θυγατρικής. Ο συμψηφισμός αυτός πραγματοποιείται με βάση τις λογιστικές αξίες κατά την ημερομηνία που οι αναφερόμενες επιχειρήσεις περιλαμβάνονται για πρώτη φορά στην ενοποίηση. Το ίδιο συμβαίνει και όταν αποκτούνται νέες μετοχές ή μερίδια σε επιχειρήσεις που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση. Ακόμη, ο αρχικός συμψηφισμός επαναλαμβάνεται σε όλες τις επόμενες ενοποιήσεις. Οι διαφορές που προκύπτουν από τον συμψηφισμό καταχωρούνται απ' ευθείας στα στοιχεία του ενοποιημένου ισολογισμού, στα οποία η τρέχουσα αξία είναι μεγαλύτερη ή μικρότερη από τη λογιστική τους αξία.

Όταν από τον συμψηφισμό προκύπτουν χρεωστικές διαφορές, τότε εμφανίζονται στο λογαριασμό «λοιπές ασώματες ακινητοποιήσεις»

και αποσβένονται εφάπαξ ή τμηματικά σε πέντε χρήσεις. Οι πιστωτικές διαφορές εμφανίζονται στα ενοποιούμενα ίδια κεφάλαια. Ο λογιστικός χειρισμός των διαφορών συμψηφισμού θα πρέπει να σχολιάζεται στο ενοποιημένο προσάρτημα. Επίσης στο προσάρτημα θα πρέπει να αναφέρονται για κάθε έμμεση ή άμεση συμμετοχή τα εξής στοιχεία: (1) η αρχική, χρεωστική ή πιστωτική διαφορά ενοποίησης και οι αποσβέσεις ή μεταφορές της, όπως τα ποσά αυτά διαμορφώθηκαν μέχρι το τέλος της προηγούμενης χρήσης, (2) οι μεταβολές των ποσών αυτών κατά την κλειόμενη χρήση και (3) τα σύνολα τους όπως διαμορφώνονται στο τέλος της κλειόμενης χρήσης. Ακόμη στο ενοποιημένο προσάρτημα παρέχονται πληροφορίες για τις τυχόν αναμορφώσεις στοιχείων του ενοποιημένου ισολογισμού.

Όσα προαναφέρθηκαν δεν εφαρμόζονται για τις μετοχές ή τα μερίδια στο κεφάλαιο της μητρική επιχείρησης που κατέχονται, είτε από την ίδια είτε από άλλη που περιλαμβάνεται στην ενοποίηση. Οι συγκεκριμένες μετοχές εμφανίζονται στον ενοποιημένο ισολογισμό ως «ίδιες μετοχές» στην κατηγορία «χρεόγραφα». Τα ποσά των ιδίων κεφαλαίων που αναλογούν στις μετοχές ή τα μερίδια στο κεφάλαιο των ενοποιούμενων θυγατρικών επιχειρήσεων, που κατέχονται από πρόσωπα ξένα προς τις επιχειρήσεις οι οποίες περιλαμβάνονται στην ενοποίηση, εμφανίζονται στον ενοποιημένο ισολογισμό, σε ιδιαίτερο κονδύλι με τον τίτλο «δικαιώματα μειοψηφίας» στην κατηγορία «ίδια κεφάλαια». Τα κέρδη ή οι ζημιές που αναλογούν στις μετοχές ή τα μερίδια στο κεφάλαιο των ενοποιούμενων θυγατρικών επιχειρήσεων, που κατέχονται από πρόσωπα ξένα προς τις επιχειρήσεις του ομίλου, εμφανίζονται στο τέλος του ενοποιημένου λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης, σε ιδιαίτερο κονδύλι με τον τίτλο «Αναλογία μετοχών ή μεριδίων μειοψηφίας».

β1) Αρχικός συμψηφισμός

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν το ενεργητικό, το παθητικό, τη χρηματοοικονομική θέση και τα αποτελέσματα του ομίλου των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση. Όπως έχει αναφερθεί μέχρι τώρα, για να συμβεί αυτό θα πρέπει να απαλειφθούν οι μεταξύ των ενοποιούμενων επιχειρήσεων ενδοεταιρικές συναλλαγές. Παραδείγματος χάρη ας υποθέσουμε ότι ιδρύεται μια επιχείρηση Μ με κεφάλαιο 100 ευρώ. Τα μετρητά που είχε στο ταμείο της 100 ευρώ, τα διαθέτει για την ίδρυση μιας άλλης επιχείρησης Θ, η οποία διαθέτει τα 100 ευρώ που έχει στο ταμείο της για

την ίδρυση μιας άλλης επιχείρησης Υ. Στο τέλος χρήσεως και οι τρεις επιχειρήσεις καταρτίζουν τις εξής οικονομικές καταστάσεις:

Ισολογισμός 31.12.2002			Ισολογισμός 31.12.2002			Ισολογισμός 31.12.2002		
Ε	Μ	Π	Ε	Θ	Π	Ε	Υ	Π
Συμμετοχή στη Θ 100	Κεφάλαιο 100		Συμμετοχή στη Υ 100	Κεφάλαιο 100		Ταμείο 100	Κεφάλαιο 100	

Για να προσδιορίσουμε στις 31.12.2002 ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις για τον όμιλο των τριών άνω συνδεμένων επιχειρήσεων θα πρέπει να θεωρήσουμε τον ενοποιημένο όμιλο ως ενιαία μονάδα.

Αν κατά την ενοποίηση δεν εφαρμόσουμε την άνω αρχή, θα καταλήξουμε σε άτοπα αποτελέσματα. Δηλαδή, αν αθροίσουμε τα ενεργητικά και τα παθητικά στοιχεία των τριών αυτών συνδεμένων επιχειρήσεων ο ενοποιημένος ισολογισμός του ομίλου θα δείχνει κεφάλαια 300, τα οποία είναι επενδεδυμένα σε συμμετοχές 200, και ταμείο 100. Ο ενοποιημένος ισολογισμός αυτός δεν είναι σωστός, αφού τα κεφάλαια που επενδύθηκαν είναι 100 και όχι 300.

Αν όμως απαλείψουμε τις μεταξύ των άνω συνδεμένων επιχειρήσεων συναλλαγές, τότε ο ενοποιημένος ισολογισμός του ομίλου θα δείχνει τα σωστά κεφάλαια, δηλαδή 100.

Οι μεταξύ των άνω επιχειρήσεων ενδοεταιρικές συναλλαγές είναι οι εξής:

- Συμμετοχή της Μ στο κεφάλαιο της Θ 100 ευρώ
- Συμμετοχή της Θ στο κεφάλαιο της Υ 100 ευρώ

Η σχετική απαλοιφή των ενδοεταιρικών συναλλαγών θα γίνει με τη βοήθεια του δευτεροβάθμιου λογαριασμού 48.90 «Ενδοεταιρικές συναλλαγές συνδεμένων επιχειρήσεων» που τηρείται ιδιαίτερος για κάθε συνδεμένη ενοποιούμενη επιχείρηση.

β2) Διαφορές ενοποίησης

Αποτελεί σύμπτωση να έχουμε την αξία της συμμετοχής της μητρικής να συμπίπτει με το ποσό των ιδίων κεφαλαίων της θυγατρικής που αναλογεί σε αυτή, γιατί τα κεφάλαια των επιχειρήσεων μεταβάλλονται συνεχώς. Έτσι όταν μια επιχείρηση αποκτά μετοχές ή εταιρικά μερίδια μιας άλλης επιχείρησης στα λογιστικά της βιβλία τα καταχωρεί με την αξία κτήσεως, όμως η αξία κτήσεως των συμμετοχών είναι συνήθως διαφορετική της εσωτερικής λογιστικής αξίας αυτών. Κατά την απάλειψη της συμμετοχής της μητρικής στα ίδια κεφάλαια της θυγατρικής δημιουργείται κατά την πρώτη ενοποίηση χρεωστική ή πιστωτική διαφορά ενοποίησης.

Αιτία δημιουργίας χρεωστικής διαφοράς ενοποίησης είναι η μεγαλύτερη αξία των συμμετοχών της μητρικής από τα ίδια κεφάλαια της θυγατρικής, ενώ όταν αυτή η αξία είναι μικρότερη από τα ίδια κεφάλαια της θυγατρικής τότε δημιουργείται πιστωτική διαφορά.

Ο σχετικός νόμος...2190/1920 αναφέρει ότι οι διαφορές ενοποίησης καταχωρούνται, κατά το δυνατόν, απευθείας στα στοιχεία του ενοποιημένου ισολογισμού, στα οποία η τρέχουσα αξία είναι μεγαλύτερη ή μικρότερη από τη λογιστική τους αξία. Η διάταξη αυτή θέλει, με τις διαφορές ενοποίησης να προσαρμόζονται τα περιουσιακά στοιχεία της ενοποιούμενης θυγατρικής προς τις τρέχουσες αξίες αυτών κατά την ημερομηνία της πρώτης ενοποίησης. Σε περίπτωση που η προσαρμογή των περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής δεν είναι δυνατόν να γίνει είτε γιατί οι αξίες των περιουσιακών στοιχείων κατά την ημέρα της πρώτης ενοποίησης δεν διαφέρουν από τις τρέχουσες αξίες αυτών είτε γιατί η άνω προσαρμογή είναι δύσκολο να γίνει, τότε η διαφορά ενοποίησης εμφανίζεται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις σε ένα ιδιαίτερο λογαριασμό

β3) Δικαιώματα μειοψηφίας

Είναι σύνηθες το φαινόμενο κατά το οποίο η μητρική συμμετέχει με ποσοστό μικρότερο του 100% στα κεφάλαια της θυγατρικής. Τότε γίνεται κατανοητό πως ένα μέρος από τα κεφάλαια της θυγατρικής επιχείρησης κατέχεται από τρίτους που βρίσκονται εκτός ομίλου. Όπως έχει ήδη αναφερθεί τα ποσά των ιδίων κεφαλαίων τα οποία αναλογούν σε εκτός ομίλου τρίτους στον ενοποιημένο ισολογισμό αναφέρονται σε ιδιαίτερο κονδύλι με τον τίτλο «Δικαιώματα μειοψηφίας». Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι η καθαρή θέση της θυγατρικής, σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή, χωρίζεται, για τις ανάγκες

της ενοποίησης, στα παρακάτω μέρη που εμφανίζονται στον σχετικό πίνακα που χρησιμοποιήθηκε για την καλύτερη κατανόηση και αναλυτικότερη εμφάνιση των δικαιωμάτων μειοψηφίας. Ο σχετικός πίνακας διαμορφώνεται ως εξής:

Ίδια κεφάλαια θυγατρικής	Λογιστική ιδίων κεφαλαίων θυγατρικής	
	Μέτοχοι θυγατρικής επιχείρησης	
	Μητρική	Τρίτοι
Σχηματισθέντα από την ίδρυση της θυγατρικής μέχρι τον αρχικό συμψηφισμό.	Το μέρος των ιδίων κεφαλαίων της θυγατρικής που ανήκει στη μητρική επιχείρηση συμψηφίζεται κατά τον αρχικό συμψηφισμό με την αξία της συμμετοχής της μητρικής	Το μέρος των ιδίων κεφαλαίων της θυγατρικής που ανήκει σε τρίτους μεταφέρεται στους λογαριασμούς: 40.90 41.90 42.90
Σχηματισθέντα από τον αρχικό συμψηφισμό μέχρι την τρέχουσα ενοποίηση.	Το μέρος που ανήκει στη μητρική επιχείρηση παραμένει στα ίδια κεφάλαια της θυγατρικής και εμφανίζεται στον ενοποιημένο ισολογισμό.	Το άνω σύνολο στον ενοποιημένο ισολογισμό εμφανίζεται ιδιαίτερα στα ίδια κεφάλαια με τον τίτλο «Δικαιώματα μειοψηφίας»

*** ΣΗΜΕΙΩΣΗ**

Λ40.90 «Κεφάλαιο-δικαιώματα μειοψηφίας.»

Λ41.90 «Αποθεματικά- Δικαιώματα μειοψηφίας»

Λ42.90 «Αποτελέσματα εις νέον-Δικαιώματα μειοψηφίας»

Γ) Φόρος εισοδήματος

Στον ενοποιημένο ισολογισμό και τον ενοποιημένο λογαριασμό χρήσης, λαμβάνεται υπόψη η τυχόν διαφορά που παρουσιάζεται κατά την ενοποίηση, ανάμεσα στο φόρο που βαρύνει τη χρήση και τις προηγούμενες χρήσεις, και στο φόρο που έχει ήδη καταβληθεί ή οφείλεται για τις χρήσεις αυτές, στο βαθμό που είναι πιθανό ότι θα προκύψει πραγματική επιβάρυνση φόρου για μια από τις ενοποιημένες επιχειρήσεις στο άμεσο μέλλον. Όταν τα στοιχεία του ενεργητικού που πρόκειται να περιληφθούν στην ενοποίηση αποτέλεσαν αντικείμενο

εκτάκτων διορθώσεων της αξίας τους (προσθέτων προβλέψεων ή έκτακτων προβλέψεων) για φορολογικούς μόνο λόγους, τα στοιχεία αυτά πρέπει να περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις απαλλαγμένα από αυτές τις διορθώσεις. Παρέχεται η δυνατότητα της εμφάνισης των αναφερόμενων στοιχείων στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις χωρίς την απάλειψη των σχετικών διορθώσεων αυτών, με την προϋπόθεση ότι τα ποσά των διορθώσεων αυτών θα εμφανίζονται και θα αιτιολογούνται επαρκώς στο ενοποιημένο προσάρτημα. Σημειώνεται όμως ότι όποιον από τους δυο παραπάνω τρόπους εμφάνισης των πρόσθετων αποσβέσεων και των εκτάκτων προβλέψεων, που σχηματίστηκαν για λόγους φορολογικούς από τις συνδεμένες επιχειρήσεις, επιλεγεί κατά την πρώτη ενοποίηση θα πρέπει να ακολουθείται παγίως και κατά τις επόμενες ενοποιήσεις σύμφωνα με την αρχή της πάγιας εφαρμογής των μεθόδων ενοποίησης που ορίζουν οι σχετικές διατάξεις του νόμου 2190/1920. Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις επιτρέπεται παρέκκλιση από την άνω αρχή οπότε η επιχείρηση έχει υποχρέωση να αναφέρει και να αιτιολογήσει επαρκώς στο ενοποιημένο προσάρτημα τους λόγους που επέβαλαν την συγκεκριμένη αλλαγή και την εκτίμηση της επίδρασης που θα έχει η αλλαγή στην περιουσιακή διάρθρωση, στη χρηματοοικονομική θέση, και στα αποτελέσματα του συνόλου των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση.

ΜΕΡΟΣ 3^ο

(Περιεχόμενο των λογαριασμών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων)

Εδώ αναφέρονται ο τίτλος και στη συνέχεια το περιεχόμενο των κονδυλίων που πιθανότατα περιέχονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, η σειρά που ακολουθείται είναι παρόμοια με αυτή του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου. Είναι πιθανό όμως κάποια από τους παρακάτω λογαριασμούς να μην περιέχονται σε ορισμένες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις (π.χ αν η συμμετοχή της μητρικής στις ενοποιούμενες θυγατρικές είναι ίση με 100%, δεν υπάρχουν δικαιώματα μειοψηφίας)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

Χρεωστική Διαφορά Ενοποίησης

(περιλαμβάνεται στις λοιπές ασώματες ακινητοποιήσεις)

Μπορεί να εμφανιστεί την πρώτη φορά που μια θυγατρική εταιρεία περιλαμβάνεται στην ενοποίηση. Ισούται με το χρεωστικό υπόλοιπο το οποίο παραμένει από την απόλειψη (χρέωση) της καθαρής θέσης της ενοποιούμενης θυγατρικής εταιρείας, την απόλειψη (πίστωση) του υπολοίπου του λογαριασμού της συμμετοχής στα βιβλία της μητρικής εταιρείας και τον ταυτόχρονα από τον υπολογισμό (πίστωση) των δικαιωμάτων της μειοψηφίας στην καθαρή θέση της θυγατρικής, εάν φυσικά η μητρική εταιρεία δε συμμετέχει με 100% στην εν λόγω θυγατρική. Παρέχεται από το νόμο η ευχέρεια της άμεσης και εμφανούς αφαίρεσης της χρεωστικής διαφοράς ενοποίησης από τα αποθεματικά (στο παθητικό του ενοποιημένου ισολογισμού).

Υπεραξία κτήσης συγγενών επιχειρήσεων

(περιλαμβάνεται στις λοιπές ασώματες ακινητοποιήσεις)

εμφανίζεται κυρίως την πρώτη φορά που μια συγγενής εταιρεία ενσωματώνεται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης. Είναι ίσο με το

χρεωστικό υπόλοιπο το οποίο απαιτείται για να προσαρμοσθεί το σχετικό υπόλοιπο του λογαριασμού της συμμετοχής στα βιβλία της μητρικής εταιρείας με την αναλογία της μητρικής εταιρείας στην καθαρή θέση της συγγενούς εταιρείας, κατά την έναρξη της χρήσης στην οποία η συγγενής εταιρεία ενσωματώνεται για πρώτη φορά με τη μέθοδο της καθαρής θέσεως.

Εάν για παράδειγμα, το σχετικό υπόλοιπο του λογαριασμού της συμμετοχής στη συγγενή στα βιβλία της μητρικής ισούται με 100 ευρώ και η αναλογία της μητρικής στην καθαρή θέση της συγγενούς εταιρείας κατά την έναρξη της χρήσης στην οποία η συγγενής εταιρεία ενσωματώνεται για πρώτη φορά με τη μέθοδο της καθαρής θέσης ισούται με 70 ευρώ, τότε χρεώνεται ο λογαριασμός «υπεραξία κτήσης συγγενών επιχειρήσεων» με 30 ευρώ και πιστώνεται ισόποσα ο λογαριασμός «συμμετοχές» για να προσαρμοσθεί στα 70 ευρώ.

Συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες

Η αναλογία της μητρικής εταιρείας (αλλά και των ενοποιούμενων θυγατρικών, αν συντρέχει τέτοια περίπτωση) στην καθαρή θέση των ενσωματούμενων συγγενών εταιρειών, όπως αυτή είναι στο τέλος της κλειόμενης χρήσης. Στο ποσό αυτό προστίθεται και το κόστος κτήσης της συμμετοχής της μητρικής και των ενοποιούμενων θυγατρικών σε συγγενή εταιρεία η οποία δεν ενσωματώνεται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης για οποιοδήποτε λόγο.

Π.χ. καθαρή θέση εταιρείας Θ_1 ... επί ποσοστό συμμετοχής...% = θ_1
καθαρή θέση εταιρείας Θ_2 ... επί ποσοστό συμμετοχής...% = θ_2
κόστος κτήσης μη ενσωματούμενης συγγενούς εταιρείας X

Σύνολο $\theta_1 + \theta_2 + X$

Συμμετοχές σε συνδεμένες επιχειρήσεις

Περιλαμβάνει το κόστος κτήσης των συμμετοχών των ενοποιούμενων εταιρειών σε συνδεμένες τους επιχειρήσεις οι οποίες ούτε ενοποιούνται ούτε είναι συγγενείς. Συνήθως δηλαδή στο λογαριασμό αυτό παραμένουν οι συμμετοχές των ενοποιούμενων σε άλλες επιχειρήσεις με ποσοστό 10% έως 20%.

Συμμετοχές σε μη ενοποιούμενες θυγατρικές εταιρείες

Στο λογαριασμό αυτό καταχωρούνται οι θυγατρικές εκείνες που δεν ενοποιούνται στον όμιλο λόγω διαφορετικού αντικειμένου. Έτσι

εμφανίζονται στο ενεργητικό με τη μέθοδο της καθαρής θέσης στο συγκεκριμένο λογαριασμό.

Μερίσματα εισπρακτέα

Οι απαιτήσεις των ενοποιούμενων εταιρειών από μερίσματα που διανέμουν και οι ενσωματωμένες συγγενείς εταιρείες του ομίλου .

Πελάτες

Περιέχει το άθροισμα των υπολοίπων του λογαριασμού αυτού όλων των ενοποιούμενων εταιρειών, μειωμένο κατά την απαίτηση που μπορεί να έχει μια εταιρεία του ομίλου από μια άλλη εντός ομίλου εταιρεία. Ταυτόχρονα γίνεται και απόλειψη της σχετικής υποχρέωσης από το παθητικό.

Δεν πρέπει να συγχέονται οι χρεαπαιτήσεις μεταξύ ενοποιούμενων εταιρειών με χρεαπαιτήσεις μεταξύ θυγατρικών εταιρειών αφενός και συγγενών εταιρειών αφετέρου. Χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή ώστε να γίνει απόλειψη από το συγκεκριμένο λογαριασμό στον οποία εμπεριέχονται και τα παρακάτω κονδύλια(αφού π.χ. μια απαίτηση από συνδεδεμένη επιχείρηση μπορεί να εμφανίζεται στο λογαριασμό «πελάτες»,στο λογαριασμό «χρεώστες διάφοροι»,ή στο λογαριασμό «βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις κατά συνδεδεμένων επιχειρήσεων»)

Αποθέματα

Αποτελείται από το άθροισμα των υπολοίπων των λογαριασμών αυτών όλων των ενοποιούμενων εταιρειών, μειωμένο κατά το κέρδος που περιλαμβάνεται στα αποθέματα. Τα αποθέματα πρέπει να περιλαμβάνονται στον ενοποιημένο ισολογισμό στην τιμή που τα απέκτησαν οι ενοποιούμενες εταιρείες από προμηθευτή εκτός ομίλου, και όχι σε τιμή μεταξύ τους συναλλαγής.

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Μετοχικό κεφάλαιο&

Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο

Το υπόλοιπο της μητρικής εταιρείας μόνο(τα υπόλοιπα των ενοποιούμενων απαλείφονται)

Διαφορές αναπροσαρμογής συμμετοχών και χρεογράφων

Εδώ περιέχονται τα υπόλοιπα των εταιρειών του ομίλου που αφορούν συμμετοχές τους σε εταιρείες που δε περιλαμβάνονται στην ενοποίηση. Αντιθέτως, η διαφορά αναπροσαρμογής συμμετοχών και χρεογράφων η οποία υπάρχει στα βιβλία της μητρικής εταιρείας και αφορά μετοχές τις οποίες έλαβε η μητρική από κεφαλαιοποίηση διαφορών αναπροσαρμογής παγίων ενοποιούμενης θυγατρικής της, στον ενοποιημένο ισολογισμό μετονομάζεται σε «διαφορά αναπροσαρμογής λοιπών περιουσιακών στοιχείων». Έτσι υπάρχει και η κατάλληλη συσχέτιση μεταξύ ενοποιημένου ενεργητικού και παθητικού. Για να υπάρχει δηλαδή λογαριασμός «διαφορά αναπροσαρμογής συμμετοχών και χρεογράφων» στο ενοποιημένο παθητικό θα πρέπει ταυτόχρονα να υπάρχει αντίστοιχο υπόλοιπο σε λογαριασμό συμμετοχής στο ενοποιημένο ενεργητικό.

Διαφορές αναπροσαρμογής λοιπών περιουσιακών στοιχείων, Επιχορηγήσεις & Αποθεματικά

Περιλαμβάνει τα υπόλοιπα της μητρικής εταιρείας προσαυξημένα κατά την αναλογία της μητρικής εταιρείας στα αντίστοιχα κονδύλια των ενοποιούμενων θυγατρικών της τα οποία δημιουργήθηκαν στο διάστημα από την πρώτη χρήση στην οποία διενεργήθηκε ενοποίηση και μετέπειτα(ότι υπήρχε στην αρχή της πρώτης χρήσης απαλείφεται χρεούμενο, λαμβανόμενο υπόψη στη δημιουργία της διαφοράς ενοποίησης)

Πιστωτική Διαφορά Ενοποίησης

Εμφανίζεται κυρίως την πρώτη φορά που μια θυγατρική εταιρεία περιλαμβάνεται στην ενοποίηση. Είναι ίσο με το πιστωτικό υπόλοιπο το οποίο παραμένει από την απάλειψη(χρέωση) της καθαρής θέσης της ενοποιούμενης θυγατρικής εταιρείας, την απάλειψη (πίστωση) του υπολοίπου του λογαριασμού της συμμετοχής στα βιβλία της μητρικής εταιρείας και τον υπολογισμό (πίστωση) των δικαιωμάτων της

μειοψηφίας στην καθαρή θέση της θυγατρικής εταιρείας, εάν φυσικά η μητρική εταιρεία δεν συμμετέχει με 100% στην εν λόγω θυγατρική.

Αναλογία στα αδιανέμητα κέρδη συγγενών εταιρειών

Μπορεί να προκύψει την πρώτη φορά που μια συγγενής εταιρεία ενσωματώνεται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης. Ισούται με το πιστωτικό υπόλοιπο το οποίο απαιτείται για να προσαρμοσθεί το σχετικό υπόλοιπο του λογαριασμού της συμμετοχής στα βιβλία της μητρικής εταιρείας με την αναλογία της μητρικής εταιρείας στην καθαρή θέση της συγγενούς εταιρείας κατά την έναρξη της χρήσης κατά την οποία η συγγενής εταιρεία ενσωματώνεται για πρώτη φορά με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.

Εάν για παράδειγμα, το σχετικό υπόλοιπο του λογαριασμού της συμμετοχής στα βιβλία της μητρικής εταιρείας ισούται με 100 ευρώ και η αναλογία της μητρικής εταιρείας στην καθαρή θέση της συγγενούς κατά την έναρξη της χρήσης κατά την οποία η συγγενής εταιρεία ενσωματώνεται για πρώτη φορά με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, ισούται με 120 ευρώ, τότε πιστώνεται ο λογαριασμός «αναλογία στα αδιανέμητα κέρδη συγγενών εταιρειών» με 20 ευρώ και χρεώνεται ισόποσα ο λογαριασμός «συμμετοχές» για να προσαρμοσθεί στα 120 ευρώ.

Κέρδη εις νέο

Το υπόλοιπο των κερδών εις νέο είναι ίσο με το άθροισμα:

- των κερδών εις νέο της μητρικής εταιρείας
- της αναλογίας της μητρικής στα «κέρδη εις νέο», κάθε ενοποιούμενης θυγατρικής (εκτός αυτών που απαλείφθηκαν κατά την πρώτη ενοποίηση)
- της αναλογίας της μητρικής στα μερίσματα που διανέμει κάθε ενοποιούμενη θυγατρική κατά την κλειόμενη χρήση
- των τακτοποιήσεων των εσόδων από συμμετοχές
- των τυχόν τακτοποιήσεων από άλλες επιδράσεις (διαφορές απόσβέσεων, κέρδη μη πραγματοποιηθέντα, κλπ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΩΔ	Περίοδος 12 μηνών που λήγει στις 31/12/2002		Περίοδος 12 μηνών που λήγει στις 31/12/2001		ΠΛΗΡΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ	Περίοδος 12 μηνών που λήγει στις 31/12/2001	
	Από κέρδη	Αποβλάσεις	Από κέρδη	Αποβλάσεις		Περίοδος 12 μηνών που λήγει στις 31/12/2001	Περίοδος 12 μηνών που λήγει στις 31/12/2001
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ							
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	0,00	0,00	65.859,01	68.839,01	0,00		
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	376.570,33	65.114,07	767.236,26	4.069.722,26	0,00	3.919.644,90	2.347.762,29
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	136.570,33	65.314,97	561.320,25	4.135.648,27	0,00		320.983,12
Απομεινωθέντα από πωληθέντα						3.919.644,90	2.668.745,41
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ							
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	0,00	0,00	9.634,52	9.684,52	0,00		
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	0,00	0,00	9.584,52	9.324,52	0,00	10.017.080,32	2.787.500,88
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	51.702,99	0,00	51.702,99	0,00	51.702,99	178.567,39	156.357,00
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	723.160,52	148.297,87	574.862,65	723.160,52	90.445,02	632.215,50	54.669,11
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	650.218,94	185.310,35	464.925,29	452.446,21	117.670,44	334.772,37	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	43.526,33	17.062,40	26.463,92	47.316,37	10.305,55	36.810,32	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	367.618,05	38.306,74	328.809,31	54.722,29	26.675,32	27.547,55	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	51.429,76	0,00	51.429,76	0,00	0,00	2.212.124,31	2.918.151,39
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	1.897.370,29	389.477,15	1.308.192,93	1.379.849,17	215.799,41	1.083.549,73	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	1.897.870,29	389.477,36	1.508.392,93	1.326.533,58	254.283,25	1.083.549,73	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα			10.361.074,79			3.752.150,68	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα			660,31			604,29	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα			10.707,76			10.472,49	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα			18.327.442,35			2.763.237,71	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα			19.880.815,29			4.846.187,45	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	0,00					39.479,07	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	1.828.000,50					1.003.683,06	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	11,06						
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	184.929,04						
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	1.782.952,20						
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	1.820.366,55						
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	5.484,17						
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	3.332,50						
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	43.728,59		250.216,11				
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	1.160.467,36		1.492.432,60				
Απομεινωθέντα από πωληθέντα			4.584,44				
Απομεινωθέντα από πωληθέντα			1.417.415,32				
Απομεινωθέντα από πωληθέντα			8.290,20				
Απομεινωθέντα από πωληθέντα			24.463,47				
Απομεινωθέντα από πωληθέντα			6.235.728,77				
Απομεινωθέντα από πωληθέντα			11.221,31			5.539,03	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα			0.722,55			67.977,47	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα			81.215,37			17.718,22	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	9.310.591,76					15.192.448,25	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα						0,00	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα						0,00	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα						20.039.531,71	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα						49.561,00	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα						49.551,00	
Απομεινωθέντα από πωληθέντα							

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ	
Περίοδος 12 μηνών που λήγει στις 31/12/2002	Περίοδος 12 μηνών που λήγει στις 31/12/2001
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	14.089.712,39
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	22.269.121,34
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	4.283.348,71
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	164.135,09
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	2.247.430,14
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	123.544,22
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	471.253,05
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	595.720,13
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	1.752.993,29
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	4.840,24
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	754.044,31
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	789.403,77
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	293.548,10
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	59.329,58
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	4.254,82
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	4.892,37
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	119.475,77
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	143.747,25
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	4.534,11
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	119,15
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	27.527,25
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	237.372,17
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	119.451,40
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	3.049.984,91
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	124.016,43
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	113.349,42
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	20.147,25
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	3.020.778,75

ΒΕΝΕΤΙΑΝΑ	
Περίοδος 12 μηνών που λήγει στις 31/12/2002	Περίοδος 12 μηνών που λήγει στις 31/12/2001
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	17.729.022,49
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	13.341.774,77
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	4.283.348,71
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	4.103.354,26
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	4.305.102,97
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	183.561,05
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	599.654,21
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	973.065,31
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	3.332.637,47
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	25.439,33
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	597.772,13
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	372.282,27
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	3.160.295,40
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	21.710,28
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	145.026,25
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	0,00
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	178.310,24
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	295,29
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	44,81
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	1.644.550,23
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	1.085.101,44
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	1.090.999,27
Απομεινωθέντα από πωληθέντα	2.554.826,45

ΠΕΡΙΟΔΙΣΤΙΚΟ ΕΣΠΕΥΟ ΟΡΚΙΟΥ ΕΣΤΑΤΙ
 Πρώτ. ετ. 5380
 ΛΑΡΑ Α.Ε.

με τις αναγκαίες Οικονομικές Καταστάσεις καθώς και το σχετικό Πρόσθετο της Ανώνυμης Εταιρείας ΛΑΦΑ Α.Ε. της επισημής ημετέρας του έτους την 31ης Δεκεμβρίου 2002. Ο έλεγχος μας, στα ελαττώματα που σημειώθηκαν και τη γνώση κληρονομιάς, βάσει των αρχών και της αμερόληπτης και αμετακίνητης απεικόνισης της οικονομικής κατάστασης της εταιρείας, έγινε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 37 του Ν.Δ. 2190/1920 "περί Ανωνύμων Εταιρειών" και τις ελεγκτικές διαδικασίες που κρίθηκαν κατάλληλες, βάσει των αρχών και της αμερόληπτης και αμετακίνητης απεικόνισης της οικονομικής κατάστασης της εταιρείας, βάσει των αρχών και της αμερόληπτης και αμετακίνητης απεικόνισης της οικονομικής κατάστασης της εταιρείας. Η εταιρεία εισηγήθηκε την επένδυση για τον έλεγχο κληρονομιάς και επεξεργασία του Χρηστού. Η εταιρεία εισηγήθηκε την επένδυση για τον έλεγχο κληρονομιάς και επεξεργασία του Χρηστού. Η εταιρεία εισηγήθηκε την επένδυση για τον έλεγχο κληρονομιάς και επεξεργασία του Χρηστού.

	Ποσό κλειόμενης χρήσεως			Ποσό προηγούμενης χρήσεως		
	Αξία κτισίμων	Αποσβέσεις	Αναπ. αξία	Αξία κτισίμων	Αποσβέσεις	Αναπ. αξία
ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ						
α. & β εγκαταστάσεις	10.796,69	4.318,67	6.478,02	10.796,69	2.159,34	8.637,35
διοργανώσεις	1.027,15	128,39	898,75	0,00		0,00
	<u>11.823,84</u>	<u>4.447,07</u>	<u>7.376,77</u>	<u>10.796,69</u>	<u>2.159,34</u>	<u>8.637,35</u>
ΡΕΖΕΡΒΙΑ						
α κινητοποιήσεις	127,19	127,19	0,00	127,19	127,19	0,00
καταστάσεις κτηρίων	12.931,35	969,85	11.961,50	0,00	0,00	0,00
α & β Τεχνικές Εγκαταστ.	12.484,91	2.626,90	9.858,01	2.329,52	1.941,47	38,06
κατάστασεις εξοπλισμού	25.543,45	3.733,94	21.809,51	2.159,34	2.088,66	38,68
α & β άλλες μεταφορές						
αυτοκίνητα			433,77			387,38
αυτοκίνητα						397,36
εναερίων (ΠΙ)						
ΡΟΥΛ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ						
ακίνητα σε καθυστέρηση			108.009,52			55.644,79
σε ενυπόθη			586,94			506,94
αξίωση			28.863,49			0,00
αξίωση			1.995,50			9.640,39
αξίωση			142.034,89			94.117,59
αξίωση			261.359,34			158.389,71
αξίωση			13.456,82			24.881,42
αξίωση			16.694,69			20.332,84
αξίωση			30.151,30			35.714,25
αξίωση			311.541,64			394.993,87
αξίωση			341.191,70			213.326,74
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ						
31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2002 (11/12/2002-31/12/2002)						
	Ποσό κλειόμενης χρήσεως		Ποσό προηγούμενης χρήσεως			
α. αμειψιμότητες		63.031,07		115.433,59		
α. αμειψιμότητες		56.019,50		36.583,81		
α. αμειψιμότητες		7.011,57		23.449,68		
α. αμειψιμότητες		20.542,92		0,00		
α. αμειψιμότητες		27.554,49		55.400,28		
α. αμειψιμότητες		11.253,36		15.495,49		
α. αμειψιμότητες		9.500,80		6.616,54		
α. αμειψιμότητες		0,00	19.754,86	0,00	22.122,12	
α. αμειψιμότητες			7.799,32		9.227,58	
α. αμειψιμότητες		0,00				
α. αμειψιμότητες		728,94	-728,34	2.327,19	-2.327,19	
α. αμειψιμότητες			1.070,99		3.350,37	
α. αμειψιμότητες		41,61		0,00		
α. αμειψιμότητες		0,00		0,00		
α. αμειψιμότητες		0,00		0,00		
α. αμειψιμότητες		41,61		0,00		
α. αμειψιμότητες	616,87		5,54			
α. αμειψιμότητες	0,00		7,00	5,54	-5,54	
α. αμειψιμότητες		616,37	-379,37		7.544,73	
α. αμειψιμότητες		4.029,00	0,00	4.142,01		
α. αμειψιμότητες		4.029,00	0,00	4.142,01	0,00	
α. αμειψιμότητες			3.495,72		3.495,72	
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΚΕΡΔΗ-ΖΗΜΙΕΣ) ΧΡΗΣΕΩΣ προ φόρων						

	Ποσό κλειόμενης χρήσεως		Ποσό προηγούμενης χρήσεως	
	Αξία κτισίμων	Αποσβέσεις	Αξία κτισίμων	Αποσβέσεις
ΠΑΘΗΤΙΚΟ				
A. ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ				
1. Μετοχικό κεφάλαιο				
(5.000 μετοχές των 29,35 ευρώ.)				
1. Καταβλημένο		146.735,14		146.735,14
IV. Αποθεματικά κεφάλαια				
1. Τακτικά αποθεματικά		522,02		197,24
Υπόλοιπα κερδών εκ νέου		5.682,15		2.169,60
Σύνολο ξένων κεφαλαίων (Α+Β+Γ)		152.939,31		149.101,98
B. ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ & ΕΞΟΔΑ				
2. Λοιπές προβλέψεις		0,00		0,00
Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ				
1. Βασική υποχρέωση υπακομίας		3.930,87		1.132,22
2α. Επταετές τίτλοι		56.741,47		26.041,89
2β. Τριετές δανεισμός βασική υπακομίας		23.249,98		4.179,96
3. Προκαταβολές πελατών		101.188,55		0,00
4. Υποχρεώσεις από φόρους - τέλη		1.736,33		2.327,97
5. Αρραβωνιακά οργανισμοί		509,11		0,00
6. Διαφορές διαφορών		956,09		0,00
7. Σύνολο υποχρεώσεων (Γ+Δ)		168.752,39		43.681,04
Δ. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓ/ΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ				
2. Εξόδα χρηστών δικαιωμάτων		0,00		20.542,92
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (Α+Β+Γ+Δ)		341.181,70		213.326,74
ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΒΑΣΕΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ				
	Ποσό κλειόμενης χρήσεως		Ποσό προηγούμενης χρήσεως	
Καθαρά αποτελέσματα (κερδή-ζημιές)		5.495,72		3.844,73
(+/-) Υπόλοιπα αποτελεσμάτων (ζημιών)		0,00		0,00
προηγούμενης χρήσεως		5.495,72		3.844,73
Σύνολο				
Μείζον:		2.453,39		1.577,89
1. Φόρος εισοδήματος		1.257,33		1.366,94
Κέρδη προς διάθεση				
Η διάθεση των κερδών γίνεται ως εξής:				
1. Τακτικά αποθεματικά		324,79		187,24
2. Υπόλοιπα κερδών εκ νέου		3.511,58		2.169,60
3. Σύνολο		3.836,37		2.356,84
Ο ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ				

ΟΣ & ΔΙΕΥΘ. ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ
ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
“ΑΛΦΑ ΑΕ”
Και της εταιρείας
ΒΗΤΑ Α.Ε. ΕΤΑΙΡΕΙΑ -ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Της 31.12.2002

(βάσει των διατάξεων του Κωδ.Ν. 2190/1920, άρθρο 107)

1.Πληροφοριακά Στοιχεία σχετικά με τις εταιρείες που ενοποιήθηκαν.

1.1 Άρθρο 107, παρ. 1β. Πληροφοριακά στοιχεία για τις εταιρείες που ενοποιήθηκαν με τη μέθοδο της “ολικής ενσωμάτωσης”.

ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΜΗΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ Από ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΘΥΓΑΤΡΙΚΟ
ΒΗΤΑ ΑΕ ΕΤΑΙΡΕΙΑ -ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	50%

Β)Ποσοστό συμμετοχής ενοποιημένης επιχείρησης εκτός της μητρικής & προσώπων που ενεργούν για λογαριασμό των επιχειρήσεων αυτών .

Η ΑΛΦΑ Α.Ε συμμετέχει μόνο στην εταιρεία ΒΗΤΑ ΑΕ ΕΤΑΙΡΕΙΑ - ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ με ποσοστό 50%.

(γ) Σχέση που υπαγόρευε την ενοποίηση :

Για την περίπτωση (α)Α και (β)

“Σχέση μητρικής Θυγατρικής”(άρθρο 42, παραγρ. 5^α)

1.2 Άρθρο 107, παρ. 1δ.Πληροφοριακά στοιχεία για τις εταιρείες που ενσωματώθηκαν με την μέθοδο της “καθαρής θέσεως”

Δεν έγινε ενσωμάτωση εταιρειών με την ανωτέρω μέθοδο.

1.3 Άρθρο 107, παρ.1γ & 97.Πληροφοριακά στοιχεία για τις εταιρείες που δεν ενοποιήθηκαν επειδή παρουσιάζουν επουσιώδες ενδιαφέρον,
Δεν υπάρχουν τέτοιες εταιρείες.

1.4 Άρθρο 107, παρ.1γ & 98. Πληροφοριακά στοιχεία για τις εταιρείες που δεν ενοποιήθηκαν , επειδή έχουν διαφορετικές δραστηριότητες από τις άλλες του Ομίλου.

Δεν υπάρχουν τέτοιες εταιρείες που δεν ενοποιήθηκαν λόγω διαφορετικής δραστηριότητας από τις άλλες εταιρείες του Ομίλου.

1.5 Άρθρο 107,παρ. 1^ε.Πληροφοριακά στοιχεία για τις εταιρείες εκείνες όπου οι ενοποιούμενες εταιρείες (ανωτέρω παρ. 1.1) και αυτές που εξαιρέθηκαν (ανωτέρω 1.4.) κατέχουν άμεσα ή μέσω τρίτων συνολικό ποσοστό μεγαλύτερο από 10% του κεφαλαίου τους.

Δεν υπάρχουν τέτοιες εταιρείες.

1.6 Άρθρο 104, παρ.7. Ημερομηνία κλεισίματος.

Όλες οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις έχουν ημερομηνία κλεισίματος την ημερομηνία κλεισίματος της μητρικής (31 Δεκεμβρίου 2002).

1.7. Άρθρο 104,παρ.9.Μεταβολές στη σύνθεση του συνόλου των ενοποιημένων στην χρήση 31/12/2002.

Δεν υπάρχουν

2. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

2.1 Άρθρο 105, παρ.3 & άρθρο 107,παρ.1. Αποτίμηση στοιχείων ενεργητικού των επιχειρήσεων που παρελήφθησαν στην ενοποίηση.

Τα στοιχεία ενεργητικού όλων των επιχειρήσεων που περιλήφθηκαν στην ενοποίηση έχουν αποτιμηθεί σύμφωνα με του κανόνες αποτίμησης του άρθρου 42 , παρ. 14 και του άρθρου 43, χωρίς καμία παρέκκλιση.

3. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

3.1 Άρθρο 107,παρ.1 στ. Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις πάνω από 5 έτη.

Δεν υπάρχουν.

3.2 Άρθρο 107, παρ,1 στ. Υποχρεώσεις καλυπτόμενες με εμπράγματα ασφάλειες.

Δεν υπάρχουν.

3.3 Άρθρο 107, παρ. ζ. Υποχρεώσεις που αναλήφθηκαν και δεν εμφανίζονται στον Ενοποιημένο Ισολογισμό .

Δεν υπάρχουν.

3.4 Άρθρο 107, παρ. 1 ια. Πιθανές οφειλές σημαντικών ποσών φόρων και ποσά φόρων που ενδεχομένως να προκύψουν σε βάρος της κλειόμενης και των προηγούμενων χρήσεων που δεν εμφανίζονται στον ενοποιημένο Ισολογισμό.

Δεν υπάρχουν.

3.5 Άρθρο 104,παρ. 7. Σημαντικά γεγονότα στην περίοδο μεταξύ της ημερομηνίας κλεισίματος των Ισολογισμών των ενοποιημένων εταιρειών και της ημερομηνίας καταρτίσεων των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων,

Δεν υπάρχουν.

2.Στη χρήση το κεφάλαιο της μητρικής Εταιρείας αυξήθηκε κατά 7.480.378,93 € και εμφανίζεται στον Ισολογισμό ως εξής:

α. Μετοχικό Κεφάλαιο δρχ. 1.250.899,49 € και

β. Διαφορές από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο δρχ. 6.229.479,44 €.

4.ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

4.1 Άρθρο 107, παρ. 1^η . Ο ενοποιημένος κύκλος εργασιών ανέρχεται σε 14.151.908,79 € και αναλύεται ως εξής :

Πωλήσεις Προϊόντων:	2.286.398,92
Πωλήσεις Λοιπών Αποθεμάτων:	1.211.392,37
Πωλήσεις Υπηρεσιών:	431.313,79
	<u>14.151.908,79</u>

Πωλήσεις Εμπορευμάτων: 10.222.803,71

4.2.Άρθρο 107, παρ.1θ.Ο μέσος όρος προσωπικού που απασχολήθηκε στη διάρκεια της χρήσεως 1998 από τις ενοποιημένες επιχειρήσεις έχει ως εξής:

(1) Μέσος Όρος : άτομα 15

(2)Μέσος Όρος προσωπικού κατά κατηγορίες :

-Διοικητικό 9

-Εργατοτεχνικών 6

15

Οι αποδοχές και τα λοιπά έξοδα προσωπικού ανήλθαν στο ποσό των 216504,33 Ευρώ

4.3 Άρθρο 105, παρ.1β

Οι αποδοχές ως μισθοί των μελών του Δ.Σ δεν καταβλήθηκαν για το έτος 2002. Δεν υπάρχουν υποχρεώσεις για αποζημιώσεις σε αποχωρήσαντα μέλη οργάνων διοικήσεως και διευθύνσεως της εταιρείας.

5.ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΙΜΕΝΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

(Άρθρο 101έως 107, παρ.1 και 2)

5.1 Άρθρο 100,παρ.5.Παρεκκλίσεις από τα όσα προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων έως και 107, παρ. 1 και 2.

Δεν έγινε καμία παρέκκλιση από τις ανωτέρω διατάξεις.

5.2. Άρθρο 104. Παρ. 4. Απάλειψη των αποτελεσμάτων (κερδών ή ζημιές) που προέκυψαν από συναλλαγές μεταξύ των εταιρειών που ενοποιήθηκαν.

Δεν υπάρχουν διεταιρικές συναλλαγές.

5.3. Άρθρο 107, παρ. 1δ. Άλλες πληροφορίες ειδικών διατάξεων της ισχύουσας νομοθεσίας που κρίνονται αναγκαίες για την αρτιότερη πληροφόρηση των ενδιαφερομένων ως προς τις εταιρείες που ενοποιήθηκαν με τη μέθοδο της “ολικής ενσωμάτωσης” καθώς και γι’ αυτές που απεικονίστηκαν με τη μέθοδο της “καθαρής θέσεως”

Δεν υπάρχουν.

Πάτρα 31 Δεκεμβρίου 2002

Ο Πρόεδρος & Διευθύνων Σύμβουλος

Η Αντιπρόεδρος

Ο Οικονομικός Διευθυντής

Β Ε Β Α Ι Ω Σ Η

Το Προσάρτημα αυτό των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων των εταιρειών “ΑΛΦΑ Α.Ε” και ΒΗΤΑ Α.Ε. ΕΤΑΙΡΕΙΑ - ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ που αποτελείται από πέντε (5) σελίδες είναι εκείνο που αναφέρεται στο Πιστοποιητικό ελέγχου που χορηγήθηκε με ημερομηνία 31 Μαΐου 2003

Πάτρα 31 Μαΐου 2003

Ο ΟΡΚΩΤΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ - ΛΟΓΙΣΤΗΣ

ΑΛΦΑ Α.Ε.
ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

“ΑΛΦΑ Α. Ε.”

&

“ΒΗΤΑ Α. Ε. –ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Της 31/12/2002

ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων

Κύριοι Μέτοχοι,

Σύμφωνα με το Νόμο σας παρουσιάζουμε τη δραστηριότητα του Ομίλου Εταιρειών “ΑΛΦΑ .” κατά την διαχειριστική χρήση 2002. Η παρούσα είναι η πρώτη ενοποιημένη έκθεση του Ομίλου παρουσιάζοντας ανοδική πορεία παρά την σημαντική μείωση του καταναλωτικού εισοδήματος , τα υψηλά επιτόκια και τις έντονες ανταγωνιστικές συνθήκες.

Τα κυριότερα σημεία της δραστηριότητας και των αποτελεσμάτων της χρήσεως έχουν ως εξής:

- ❖ Ο Κύκλος Εργασιών ανήλθε στο ποσό των 14.151.908,79 €
- ❖ Τα Μικτά Κέρδη Εκμετάλλευσης ανήλθαν στο ποσό των 999.759,18 €
- ❖ Το πάγιο ενεργητικό του Ομίλου ανήλθε στην παρούσα χρήση στο ποσό των 1.923.413,74 € σε αξίας κτήσεως και στο ποσό των 1.530.212,44 € σε αναπόσβεστη αξία.
- ❖ Το γενικό σύνολο του Ενεργητικού του Ομίλου ανήλθε στο ποσό των 20.331.526,76 €.

Για την χρήση 2002 ελπίζουμε στη συνέχεια της ανοδικής πορείας του Ομίλου, λόγω της θετικής εξέλιξης των εργασιών και της χρηματοοικονομικής θέσεως του συνόλου των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στον Όμιλο Επιχειρήσεων "ΑΛΦΑ".

Για την κατάρτιση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων του Ομίλου της παρούσας χρήσεως εφαρμόστηκαν οι διατάξεις του Κ.Ν 2190/1920, άρθρα 101 έως και 107, έτσι ώστε να εμφανίζουν την πραγματική εικόνα της περιουσιακής διάρθρωσης, της χρηματοοικονομικής θέσεως και των αποτελεσμάτων χρήσεως των ενοποιημένων επιχειρήσεων.

Πάτρα 31 Δεκεμβρίου 2002

Το Διοικητικό Συμβούλιο της

ΑΛΦΑ Α.Ε.

ΒΕΒΑΙΩΣΗ

Η παρούσα Έκθεση του Δ.Σ. που αποτελείται από δύο (2) σελίδες είναι εκείνη που αναφέρεται στο Πιστοποιητικό Ελέγχου που χορηγήθηκε με ημερομηνία 31/5/2003.

Πάτρα , 31 Μαΐου 2003

Ο Ορκωτός Ελεγκτής - Λογιστής

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥΣ.

- Ο λογαριασμός των πελατών είναι διαφορετικός στον ενοποιημένο ισολογισμό, και συγκεκριμένα μειωμένος κατά το ποσό των 35.671,37 Ευρώ.. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η θυγατρική σε κάποια ενδοεταιρική συναλλαγή πέρασε το αντίστοιχο ποσό της συναλλαγής της με την μητρική στο λογαριασμό πελάτες.
- Επίσης παρατηρούμε διαφοροποίηση στο λογαριασμό προμηθευτές κατά το ποσό 181,95 Ευρώ. Ανάλογο με την προηγούμενη περίπτωση συνέβη και εδώ. Η θυγατρική είχε βάλει στο λογαριασμό προμηθευτές την μητρική εταιρεία σε κάποια συναλλαγή της.
- Μια ακόμη διαφοροποίηση υπάρχει στον λογαριασμό της διοικητικής λειτουργίας. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η μητρική πλήρωσε κάποια έξοδα της θυγατρικής για λογαριασμό της.
- Υπολογισμός Δικαιωμάτων Μειοψηφίας: καθαρή θέση θυγατρικής * ποσοστό συμμετοχής=
 $152939,31 * 50\% = 76469,66$ Ευρώ
- Διαφορές Ενοποίησης: το κεφάλαιο της Β είναι 152.939,31, η Α συμμετέχει σε αυτό κατά 50%, δηλαδή $152.939,31 * 50\% = 76.469,66$. Η Α όμως απέκτησε το 50% της Β με 73.367,57. Η διαφορά ενοποίησης είναι $76.469,66 - 73.367,57 = 3.102,09$

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ✓ Γ.Αλυφαντή, *Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις*, Εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα, 1998
- ✓ Κ.Κάντζος, *Ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις*, Εκδόσεις INTERBOOKS, Αθήνα 2001
- ✓ Ι.Φίλος, Εκδόσεις ΜΕΜΦΙΣ, *Οδηγός κατάρτισης ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων*, Αθήνα 1995
- ✓ Ε.Σακέλλης-Ν.Πρωτοψάλτης, *Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις*, Εκδόσεις Ι.Μαρούκλας-Βρυκούς, Αθήνα 1991
- ✓ Σημειώσεις μαθήματος: Συγχωνεύσεις-Διασπάσεις-Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις--
- ✓ Internet: www.gus.gr

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος	1
Κεφάλαιο 1 ^ο	
Εισαγωγικές έννοιες-Συνδεδεμένες επιχειρήσεις	
Μέρος 1 ^ο	
(ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις)	
A)Γενικά.....	3
B)Νομικό πλαίσιο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων και δημοσιότητα αυτών.....	4
Γ)Στάδια ενοποίησης	5
Δ)Πότε παύει η υποχρέωση για σύνταξη ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων	6
Ε)Αδυναμίες των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.....	7
Μέρος 2 ^ο	
(συνδεδεμένες επιχειρήσεις)	
A)Σχέση Μητρικής προς θυγατρική.....	8
B)Άλλες επιχειρήσεις που θεωρούνται συνδεδεμένες.....	10
Μέρος 3 ^ο	
(μορφές και διάκριση συμμετοχών)	
A)Διάκριση συμμετοχών.....	12
B)Μορφές συμμετοχών.....	13
Κεφάλαιο 2 ^ο	
Επιχειρήσεις απαλλασσόμενες και εξαιρούμενες της κατάρτισης ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων	
Γενικά.....	15
Μέρος 1 ^ο	
Απαλλασσόμενες επιχειρήσεις.....	16
Μέρος 2 ^ο	
Εξαιρούμενες επιχειρήσεις.....	18

Κεφάλαιο 3^ο

Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις και διεταιρικές πράξεις
εντός ομίλου

Μέρος 1^ο

(συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις)

A)Γενικά.....	20
B)Σχετική νομοθεσία.....	21
Γ)Μέθοδοι αποτίμησης.....	21
Δ)Μεταβολές στο ποσοστό συμμετοχής του ομίλου στη συγγενή επιχείρηση.....	23
Ε)Συγγενής μετατρέπεται σε θυγατρική.....	24

Κεφάλαιο 4^ο

Τρόπος κατάρτισης ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

Μέρος 1^ο

(διεταιρικές πράξεις)

A)Απαλοιφή ενδοεταιρικών πράξεων.....	25
B)Διεταιρικά έξοδα και έσοδα.....	26
Γ)Διεταιρικά κέρδη από εντός ομίλου πράξεις.....	26
Δ)Πράξεις με γραμμάτια και εμπορεύματα.....	27

Μέρος 2^ο

(αρχές, κανόνες και νομοθεσία που διέπουν τον τρόπο
κατάρτισης των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων)

A)Αρχές και κανόνες ενοποίησης.....	29
α1)Ενοποιημένο Μητρώο Παγίων.....	29
B)Ολική ενοποίηση και προσδιορισμός διαφορών ενοποίησης και δικαιωμάτων μειοψηφίας.....	31
β1)Αρχικός συμψηφισμός.....	32
β2)Διαφορές ενοποίησης.....	34
β3)Δικαιώματα μειοψηφίας.....	34
Γ)Φόρος εισοδήματος.....	35

Μέρος 3^ο

(περιεχόμενο των λογαριασμών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ.....	37
ΠΑΘΗΤΙΚΟ.....	39
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ.....	43
ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.....	44
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	47
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	61

